

**PLAN UPRAVLJANJA
OKOLIŠEM I DRUŠTVENIM
PITANJIMA TIJEKOM
GRAĐENJA (ESMP)**

Izgradnja autoceste na
koridoru Vc,
dionica Tarčin – Konjic,
poddionica LOT 1 -
Tarčin – Ulaz u tunel Ivan

PLAN UPRAVLJANJA OKOLIŠEM I DRUŠTVENIM PITANJIMA TIJEKOM GRAĐENJA – ESMP

za:

Izgradnju autoceste na poddionici Tarčin – Tunel Ivan LOT 1,

koja je dio projekta Izgradnje Autoceste na koridoru Vc, dionica Tarčin – Konjic

Investitor: JP AUTOCESTE FEDERACIJE BiH d.o.o. Mostar

Izvođač radova: JV EURO - ASFALT d.o.o. Sarajevo & GD GRANIT AD Skopje

Detalji izmjena i dopuna ESMP-a

Izdanje br.	Datum	Status	Opis izmjene i dopune*	Pripremio/la	Šef projekta	Pregledao
2	22. 12. 2020.		Izmjene su na sljedećim stranicama dokumenta: 9, 11, 18, 19 i 21.	<i>Aleksandar A.</i>		

*Izmjene i dopune su u dokumentu označene Kurzivom.

Dokument odobrio

Damir Peštelić, dipl.ing.građ.

Sadržaj:

0. DEFINICIJE I KRATICE.....	5
1. OPĆI PODACI	6
2. OSNOVNE INFORMACIJE, DOKUMENTI I UVJETI.....	7
2.1. OSNOVNE INFORMACIJE.....	7
2.2. GLAVNI DOKUMENTI (DOKUMENTI UGOVORA)	7
2.3. OSNOVNE MJERE SPRJEČAVANJA UTJECAJA U SKLADU SA ZAHTJEVIMA OKOLIŠNE DOZVOLE	8
3. PLAN UPRAVLJANJA OKOLIŠEM SPECIFIČAN ZA LOKACIJU, DRUŠTVENIM PITANJIMA I MJERE UBLAŽAVANJA	9
3.1. PLAN UPRAVLJANJA TLOM SPECIFIČAN ZA LOKACIJU.....	10
3.2. PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM SPECIFIČAN ZA LOKACIJU	12
3.2.1. <i>Mjere sprječavanja proizvodnje otpada</i>	17
3.2.2. <i>Plan upravljanja društvenim pitanjima specifičan za lokaciju, a vezan za upravljanje otpadom.....</i>	18
3.3. PLAN UPRAVLJANJA OTPADNIM VODAMA	18
3.4. MJERE ZA ZAŠTITU ZRAKA U FAZI IZGRADNJE	19
3.5. PLAN ZA SPRJEČAVANJE UTJECAJA BUKE TIJEKOM GRAĐENJA.....	21
3.6. PLAN ZAŠTITE ZDRAVLJA I SIGURNOSTI (LOKALNE ZAJEDNICE I RADNIKA)	23
3.7. PLAN UPRAVLJANJA SAOBRAĆAJEM	27
3.8. PLAN UPRAVLJANJA SOCIJALnim PITANJIMA.....	29
3.8.1. <i>Lokalno gospodarstvo.....</i>	29
3.8.2. <i>Zapošljavanje</i>	30
3.8.3. <i>Priliv radnika</i>	31
3.8.4. <i>Stanovništvo.....</i>	32
3.8.5. <i>Povjesno kulturna baština.....</i>	33
3.8.6. <i>Vizualne vrijednosti prostora tijekom izgradnje</i>	34
3.8.7. <i>Infrastruktura.....</i>	35
3.8.8. <i>Program razvoja zajednice</i>	39
3.9. PLAN PRIPRAVNOSTI I REAGIRANJA U SLUČAJU NESREĆA.....	46
3.10. PLAN UPRAVLJANJA BIODIVERZITETOM	47
3.11. KRAJOLIK	48
3.11.1. <i>Zaštićeni dijelovi prirode</i>	48
3.12. TEHNOLOGIJA IZVOĐENJA RADOVA U VODOTOKU I BLIZINI VODOTOKA	48
4. PROCEDURE I FORME	50

5. MEHANIZMI PODNOŠENJA ŽALBI	51
6. POPIS ZAKONSKE REGULATIVE NA SNAZI	54
7. PRILOZI	56

0. Definicije i kratice

Definicije i kratice koje se primjenjuju u Planu upravljanja okolišem i društvenim pitanjima (ESMP) navedene su u tablici ispod.

Tablica 1 Kratice i definicije

Pojam/naziv	Definicija
ESMP	Plan upravljanja okolišem i društvenim pitanjima tijekom građenja
ZO	Zaštita okoliša
ZNRSO	Zaštita na radu, sigurnosti i okoliša
IZNRSO	Inženjer za zaštitu na radu, sigurnost i okoliš
POG	Plan organizacije gradilišta
SUO	Studija utjecaja na okoliš

1. OPĆI PODACI

INVESTITOR	J.P. Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine d.o.o. Mostar
NARUČITELJ	: EURO - ASFALT d.o.o. Sarajevo
IZVOĐAČ RADOVA	JV (EURO - ASFALT d.o.o. Sarajevo & GD GRANIT AD Skopje)
NADZOR	IGH d.d. Zagreb
BROJ UGOVORA	JPAC 1132-B109-19
POČETAK RADOVA	IZVOĐENJA 31.08.2020.
PLANIRANI ROK ZAVRŠETKA IZVOĐENJA RADOVA	02.05.2022.
ŠEF PROJEKTA ISPRED IZVOĐAČA	Damir Peštelić, dipl.ing.građ.

2. OSNOVNE INFORMACIJE, DOKUMENTI I UVJETI

2.1. Osnovne informacije

Plan upravljanja okolišem i društvenim pitanjima tijekom građenja (ESMP) priprema Izvođač, i on uključuje mјere koje se odnose na provedbu, upravljanje i nadzor nad komponentama okoliša projekta. Izvođač može angažirati i treću stranu koja je ovlaštena za izradu ESMP-a, ukoliko smatra da sam nije kompetentan izraditi ovaj dokument.

ESMP je dio obvezne dokumentacije na gradilištu koja je propisana *Uredbom o uređenju gradilišta, obaveznom dokumentacijom na gradilištu i sudionicima u izgradnji* („Službene novine FBiH“ br.:48/09). U skladu s ovim aktom iz članka 6. -Plan organizacije gradilišta (POG), ovaj ESMP je sastavni dio POG-a, gdje je definiran kao „Elaborat zaštite okoliša tijekom izgradnje“.

Ovaj ESMP razmatra operativne detalje i prijedloge Poslodavcu i Nadzoru. Predstavnik Izvođača na gradilištu za vrijeme trajanja ugovora, je imenovani službenik – inženjer zaštite na radu i sigurnosti i okoliša (IZNRSO), koji je kvalificiran za promicanje i održavanje upravljanja okolišem i društvenim pitanjima tijekom izgradnje, a posebno za provedbu odobrenog ESMP-a. IZNRSO ovlašten je izdavati upute i poduzimati mјere predostrožnosti kako bi se spriječio negativan utjecaj na okoliš i negativni socijalni uticaj .

Službeno imenovane osobe/organizacija u vezi sa zaštitom okoliša (ZO)-om su:

- Suljo Cvrk, dipl.ing.rud., IZNRSO izvođača,
- Ovlaštena organizacija za mјerenje okolišnih parametara (monitoring): Zagrebinspekt d.o.o. Mostar,
- Bilo koje osobe /organizacije imenovane za rješavanje socijalnog uticaja

2.2. Glavni dokumenti (dokumenti ugovora)

Uz prethodno navedeni podzakonski akt, ovaj se ESMP izrađuje na temelju osnovnih mјera za ZO iz dokumentacije Ugovora:

- Studija utjecaja na okoliš (SUO),
- Okolišna dozvola (UPI05/2-23-11-177/17 od 13. prosinca 2017. godine)
- Prethodna vodna suglasnost (Dvije prethodne vodne suglasnosti, po jedna od Agencije za vodno područje Jadranskog mora, a druga od Agencije za vodno područje rijeke Save)

- Opći uvjeti ugovora
- Posebni uvjeti Ugovora (Environmental and social covenant)

2.3. Osnovne mjere sprječavanja utjecaja u skladu sa zahtjevima okolišne dozvole

Osnovne mjere za ZO razmatraju sljedeće aspekte:

- Mjere za smanjenje utjecaja na vodu tijekom izgradnje,
- Mjere ublažavanja utjecaja na stanovništvo,
- Mjere za sprječavanje ispuštanja onečišćenih tvari u zrak,
- Mjere za sprečavanje proizvodnje otpada tijekom izgradnje,
- Mjere za smanjenje štetnih urtjecaja na vizualne vrijednosti prostora tijekom izgradnje,
- Mjere za sprečavanje i smanjenje štetnih utjecaja na tlo tijekom pripreme i izgradnje,
- Mjere za smanjenje negativnih učinaka na razinu buke,
- Mjere za ispunjavanje sigurnosnih i tehničkih elemenata na infrastrukturi,
- Mjere za sprječavanje utjecaja na infrastrukturu,
- Mjere za smanjenje utjecaja na floru i faunu s posebnim naglaskom na lovnu divljač,
- Pejzaž,
- Zaštićeni dijelovi prirode,
- Ekološke nesreće,
- Tehnološke mjere prevencije tijekom projektiranja,
- Posebne mjere zaštite.

3. PLAN UPRAVLJANJA OKOLIŠEM SPECIFIČAN ZA LOKACIJU, DRUŠTVENIM PITANJIMA I MJERE UBLAŽAVANJA

U ovom je poglavlju dan detaljan opis mjera ublažavanja u fazi izgradnje Projekta, u prvom redu sprječavanjem zagađenja i utjecaja na okoliš za različite aspekte utjecaja kako je definirano u prethodnom poglavlju.

Plan praćenja - ESMP izrađuje se na temelju zahtjeva dokumenata ugovora i važećih zakonskih propisa.

Plan ispitivanja ZO parametara dan je za sljedeće cjeline:

- Kvaliteta vode,
- Kvaliteta zraka,
- Kvaliteta tla i
- Razina buke.

Za te aspekte ESMP opisuje opseg ispitivanja, lokacije i učestalost ispitivanja (Prilog 1). Kao važan dio ovih ispitivanja pružit će se „nulto stanje“ (stanje „0“), a ono će biti osnova za svako daljnje ispitivanje i praćenje tijekom razdoblja izgradnje.

Mjerenja i ispitivanja „nultog stanja“ (stanja „0“) izvršena su prema planu ispitivanja ZO parametara i obuhvaćaju sljedeće cjeline: kvaliteta vode, kvaliteta zraka, kvaliteta tla i razina buke.

Na temelju izvršenih mjerena „nultog stanja“ (stanja „0“), izvršit će se kontrolna ispitivanja u mjesecu svibnju 2021. godine za prethodno navedene cjeline.

Sljedeći specifični aspekti su sastavni dio plana praćenja ZO:

- zaštita kulturno-povijesne baštine i sakralnih objekata,
- mjere zaštite i ublažavanja utjecaja na biološke raznolikosti,
- mjere ublažavanja utjecaja na naselja, stanovnike i njihova imanja,
- zaštita infrastrukture,
- zaštita krajolika i vizualnih aspekata (odlagališta, pozajmišta, stabilnost kosina itd.) i
- zaštićeni dijelovi prirode.

3.1. Plan organizacije gradilišta

Plan organizacije gradilišta je izrađen kao poseban dokument i može biti dostavljen na uvid na zahtjev nadzornog inženjera.

Samo gradilište podijeljeno je na više sektora na kojima radove izvode glavni Izvođač i njegovi podugovaratelji:

- Sektor 1, km 0+000 – 0+840, radove izvodi Bossil d.o.o. Vitez,
- Sektor 2, km 0+840 – 1+260, radove izvodi Euro – Asfalt d.o.o. Sarajevo,
- MOST „Raštelica 1“, km 1+260 – 1+780, radove izvodi ŽGP d.d. Sarajevo,
- Sektor 3, km 1+780 – 2+200, radove izvodi Euro – Asfalt d.o.o. Sarajevo,
- Sektor 4, km 2+200 – 2+880, radove izvodi Euro – Asfalt d.o.o. Sarajevo,
- MOST „Raštelica 2“, km 2+880 – 3+500, radove izvodi Diorit & Vektor Intergra,
- Sektor 5, km 3+500 – 4+180, radove izvodi Euro – Asfalt d.o.o. Sarajevo,
- Sektor 6, km 4+180 – 4+440, radove izvodi Bossil d.o.o. Vitez,
- Sektor 7, km 4+440 – 4+900, radove izvodi Euro – Asfalt d.o.o. Sarajevo.

Svi sektori spadaju pod plan organizacije gradilišta koji je pripremio glavni izvođač, te će se svi podugovarači prilagoditi i provoditi mjere i naputke iz plana organizacije gradilišta i iz ovog ESMP-a.

Podugovaračima će biti dopušteno da na gradilište sektora koji im je dodijeljen postave vlastiti kontejner za smještaj ureda inženjera i tehničkog osoblja, a svoja vozila i mehanizaciju će parkirati isključivo na platoima koji su predviđeni planom organizacije gradilišta na određenim pozicijama. Podugovarači će za proizvodnju betona koristiti glavnu betonaru koju je osigurao glavni izvođač na stacionaži km 0+000, osim ako ne bude drukčije dogovoreno. Skladištenje svih sirovina i opasnih materijala biti će isključivo pod odgovornošću JV, dok će se podugovaračima na sektore dopremati količine potrebne za dnevni rad.

3.2. Plan upravljanja tlom specifičan za lokaciju

Tijekom radova na izgradnji trase predmetne poddionice biti će vršeni zemljani radovi koji uključuju:

- krčenje i raščišćavanje zemljišta za pripremu izgradnje trase,

U cilju očuvanja stanja i kvalitete tla oko gradilišta koristiće se isključivo zemljište nad kojim je izvršena eksproprijacija i samo i isključivo na tom zemljištu će se izvoditi građevinski radovi. Sva šteta koja se prouzroči trećim stranama na privatnim

posjedima, neovlaštenim ulaskom na njiohove posjede, će biti nadoknađena. Kako bi se izbjekli pravni sporovi i naknada štete, strogo će se poštivati granice gradilišta i radovi će se izvoditi unutar zemljišta koje je dodjeljeno za izvršavanje radova, kako bi se izbjegli neočekivani utjecaji Oduzimanja-otkupa zemljišta i žalbe lokalnih ljudi.

- krčenje i raščišćavanje zemljišta za igradnju privremenih pristupnih putova,
- uklanjanje plodnog sloja tla,

Komentar: Važno je uvesti mjeru za skladištenje uklonjenog plodnog tla radi korištenja nakon završetka građevinskih radova.

Prije početka deponovanja materijala izvršiće se skidanje humusnog sloja sa površine na kojoj je predviđena deponija. Humus će se sačuvati i nakon završetka radova nasuti na građevinski otpad u sloju debljine minimalno 50 cm, i hortikulturalno urediti kako bi se deponija uklopila u okoliš i vizuru krajolika.

Sav iskopani humus će u skladu sa projektom sačuvati i odlagati na predviđene privremene deponije, koji će biti smješten duž čitave trase u blizini stacionaža na kojima će se odvijati iskopi. Humus predstavlja vrlo kvalitetno i nutrijentima bogato tlo tze ga je potrebno sačuvati. Iskopani humus će se pokriti vodonepropusnom ceradom koja će se učvrstiti ankerima ili teškim kamenjem kako bi se humus zaštitio od ispiranja kišom i od utjecaja vjetra, te tako očuvala kvaliteta tla.

- dovoz dodatne mase tla i agregata u svrhu nasipanja trase i slično.

U svrhu smanjenja i sprječavanja negativnih utjecaja na tlo, sprječavanja fizičkog gubitka šumskog i plodnog zemljišta i tla, izrađen je **Plan upravljanja tlom**. Plan upravljanja tlom uključuje i plan upravljanja pozajmištem i plan upravljanja iskopanim materijalom. Plan upravljanja tlom priložen je kao zaseban dokument koji je dio ESMP-a i prati njegove smjernice. Svi detalji utjecaja na tlo kao i mjere zaštite tla, koje će se provoditi tijekom gradnje, dane su i opisane u ovom dokumentu.

Mjerenja „nultog stanja“ (stanja „0“) tla izvršena su na sljedećim mjernim mjestima i stacionažama:

- *na samom početku trase na stacionaži km 0 + 060.000, u blizi naseljenog mesta Smucka (43°47' 21.22"; 18°4' 40.48");
(X : 6.506.675,85; Y: 4.849.424,36)*
- *ispod mosta Raštelica na stacionaži km 2 + 580.000 (43°46' 19.55"; 18° 3' 29.87") i
(X : 6.505.098,66; Y: 4.847.519,87)*
- *na kraju trase u blizini naselja Vukovići na stacionaži km 4 + 200.000 (43°45' 32.55"; 18°3' 5.07"). (X : 6.504.545,00; Y: 4.846.069,06)*

Izvještaj o ispitivanjima kvalitete tla je priložen uz dokument Plana upravljanja okolišem i društvenim pitanjima tijekom građenja.

3.3. Plan upravljanja otpadom specifičan za lokaciju

Tijekom izvođenja radova na predmetnoj trasi doći će do stvaranja komunalnog, građevinskog i opasnog otpada.

Građevinski otpad podrazumijeva otpad od iskopavanja usjeka za trasu i rupa za temelje mostova, otpad od pripremnih radova krčenja terena i raščišćavanja prostora kojim buduća trasa ima proći. Uglavnom je sačinjen od stijenske mase ili šljunaka, te iskopane zemlje. Također, ako je trasa u koliziji sa stambenim objektima, potrebno je njihovo rušenje, te građevinski otpad može sadržavati i otpad od rušenja kuća.

Investitor je osigurao prostore za trajne deponije iskopanog građevinskog materijala. Deponija „Raštelica“ smještena je uz trasu i koristit će se za deponiranje građevinskog otpada, isključivo sa LOT-a 1. Dio gore spomenutog materijala će se upotrijebiti za izgradnju nasipa za autocestu i prostora za smještaj pratećeg uslužnog objekta, te za druge građevinske radove, a sav materijal koji nije prikladan (nema potrebnu kvalitetu) za takvu upotrebu trajno će biti deponiran na osiguranu deponiju.

Komunalni otpad tijekom građenja nastaje kao posljedica ljudskih aktivnosti na gradilištu. S obzirom da je na gradilištu predviđen kamp za radnike sa restoranom, očekuje se stvaranje određene količine komunalnog otpada, koji uključuje razne vrste ambalaže od hrane, organski otpad od hrane koji se zajedno klasificiraju kao miješani komunalni otpad. Ovaj otpad će se zbrinjavati od strane ovlaštenog poduzeća KJKP RAD d.o.o. Sarajevo s kojim je potpisani ugovor.

Opasni otpad tijekom građenja nastaje djelovanjem mehanizacije na gradilištu. Za djelovanje mehanizacije potrebno je osigurati razna motorna ulja, maziva i gorivo, koji predstavljaju potencijalnu opasnost za okoliš, te se otpad od ovakvih materijala (uključujući i njihovu ambalažu) tretira kao opasan otpad. Također na gradilištu je predviđena ugradnja separatora masti i ulja sa platoa na kojima se vrši servis mehanizacije ili skladištenje masti i ulja. Separator masti i ulja bit će ugrađen i na prostor kampa za radnike i preko njega će se tretirati zauljene vode iz restorana za prehranu radnika. Otpadni mulj i zauljena voda iz separatora također predstavljaju opasni otpad. Opasni otpad iz separatora u koji spada mulj i zauljena voda iz separatora masti i ulja zbrinjavat će se putem ovlaštenog poduzeća Aida Commerce d.o.o. Sarajevo.

Izvođač je osigurao odvoz komunalnog otpada sa lokacije gradilišta pomoću Ugovora s poduzećem KJKP RAD d.o.o. Sarajevo (Prilog 10).

Za preuzimanje, manipulaciju, skladištenje i krajnje zbrinjavanje opasnog i neopasnog otpada i drugih otpada iz procesa Naručioca, čišćenje separatora, rezervoara goriva, čišćenje i snimanje kanalnih cijevi kao i zamjena i sanacija oštećenih dijelova šahtova i sl., Izvođač ima potpisani ugovor sa ovlaštenim poduzećem AIDA COMMERCE d.o.o. Sarajevo (Prilog 10).

U tablici u nastavku dana je lista koja prikazuje vrste otpada koje mogu nastati tijekom izgradnje predmetne poddionice autoceste, kao i način na koji će se zbrinuti taj otpad.

Identifikacija i kategorizacija vrsta otpada koji će nastati tijekom izgradnje izvršena je prema *Pravilniku o kategorijama otpada s listama* („Službene novine FBiH“ br.: 9/05).

Tablica 2 Vrste otpada i način zbrinjavanja

Naziv otpada	Kategorija otpada	Način konačnog zbrinjavanja otpada
13 OTPADNA ULJA I OTPAD OD TEKUĆIH GORIVA		
(osim jestivih ulja i ulja iz poglavlja 05, 12 i 19)		
Otpadna hidraulična ulja	13 01	Zbrinjavati će ovlašteno poduzeće Aida Commerce d.o.o. Sarajevo (Ugovor u prilogu).
Neklorirana hidraulična ulja na bazi mineralnih ulja	13 01 10*	
Sintetska hidraulična ulja	13 01 11*	
Ostala hidraulična ulja	13 01 13*	
Otpadna ulja za motore, pogonske uređaje i podmazivanje	13 02	Zbrinjavati će ovlašteno poduzeće Aida Commerce d.o.o. Sarajevo (Ugovor u prilogu).
Sintetska ulja za motore, pogonske uređaje i podmazivanje	13 02 06*	
Ostala ulja za motore, pogonske uređaje i podmazivanje	13 02 08*	

**15 OTPADNA AMBALAŽA: APSORBENSI, MATERIJALI ZAUPIJANJE, FILTERSKI
MATERIJALI I ZAŠTITNA ODJEĆA KOJA NIJE SPECIFICIRANA NA DRUGI NAČIN**

Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad)	15 01	Zbrinjavati će ovlašteno poduzeće Aida Commerce d.o.o. Sarajevo (Ugovor u prilogu).
Ambalaža od papira i kartona	15 01 01	
Ambalaža od plastike	15 01 02	
Ambalaža od drveta	15 01 03	
Ambalaža od metala	15 01 04	
Višeslojna (kompozitna) ambalaža	15 01 05	
Miješana ambalaža	15 01 06	
Ambalaža koja sadrži ostatke opasnih materija ili je onečišćena opasnim materijama	15 01 10*	
Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća	15 02	Zbrinjavati će ovlašteno poduzeće Aida Commerce d.o.o. Sarajevo (Ugovor u prilogu).
Apsorbensi, filterski materijali (uključujući filtere za ulje koji nisu na drugi način specificirani), materijali za upijanje i zaštitna odjeća onečišćena opasnim materijama	15 02 02*	
Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća koja nije navedena pod 15 02 02	15 02 03	
17 GRAĐEVINSKI OTPAD I OTPAD OD RUŠENJA OBJEKATA (UKLJUČUJUĆI ISKOPANU ZEMLJU SA ONEČIŠĆENIH/KONTAMINIRANIH LOKACIJA)		
Beton, opeka/cigle, crjepovi/pločice i keramika	17 01	Deponirati će se na deponije koje je osigurao Investitor za deponiranje građevinskog materijala.
Beton	17 01 01	
Drvo, staklo i plastika	17 02	Deponirati će se na deponije koje

Drvo	17 02 01	je osigurao Investitor za deponiranje građevinskog materijala.
Plastika	17 02 03	Komunalno poduzeće KJKP RAD d.o.o. Sarajevo (Ugovor u prilogu)
Mješavine bitumena, (ugljeni) katran i proizvodi koji sadrže katran	17 03	Zbrinjava ovlašteno poduzeće Aida Commerce d.o.o. Sarajevo.
Mješavine bitumena koje sadrže ugljeni katran	17 03 01*	
Metali (uključujući njihove legure)	17 04	
Bakar, bronca, mesing	17 04 01	
Aluminij	17 04 02	Potražit će se ovlaštena poduzeća za otkup sekundarnih sirovina, pa će se prodavati kao iste, a ako se ne iznađe takvo rješenje, vršit će se deponiranje na deponije građevinskog otpada.
Željezo i čelik	17 04 05	
Miješani metali	17 04 07	
Metalni otpad onečišćen/kontaminiran opasnim tvarima	17 04 09*	
Kablovi koji nisu navedeni pod 17 04 10	17 04 11	
Zemlja (uključujući iskopanu zemlju s onečišćenih/kontaminiranih lokacija), kamenje i iskopana zemlja od rada bagera)	17 05	Deponirati će se na predviđenim deponijama građevinskog otpada (Deponija „Raštelica“ i Deponija „Ivan“).
Zemlja i kamenje koji nisu navedeni pod 17 05 03	17 05 04	Lokacija deponije „Raštelica“ X: 6504560.557 Y: 4846522.036 Stacionaža : cca km 3+900
Iskopana zemlja koja nije navedena pod 17 05 05	17 05 06	Lokacija deponije „Ivan“ X: 6503154.228 Y: 4843887.890 Stacionaža : cca km 6+800

20 KOMUNALNI OTPAD (OTPAD IZ DOMAĆINSTVA I SLIČNI OTPAD IZ INDUSTRIJSKIH I ZANATSKIH POGONA I IZ USTANOVA) UKLJUČUJUĆI ODVOJENO PRIKUPLJENE SASTOJKE

Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01)	20 01	Sakupljat će se i predavati KJKP RAD d.o.o. Sarajevo na zbrinjavanje.
Papir i karton	20 01 01	
Staklo	20 01 02	
Odjeća	20 01 10	
Ostali komunalni otpad	20 03	
Miješani komunalni otpad	20 03 01	

*Otpad koji je u katalogu označen kao opasan.

3.3.1. Mjere sprečavanja proizvodnje otpada

Na predmetnoj lokaciji, gradilištu autoceste Tarčin – Ulaz u tunel Ivan, bit će organizirano razvrstavanje i sakupljanje otpada u odgovarajuće spremnike, koji će biti postavljeni unutar kampa za radnike na gradilištu. Spremnik za komunalni otpad postavit će se u kamp za radnike u blizini restorana, dok će uz duž trase biti postavljena po dva spremnika na lokacije ispod mostova M1 i M2. Prostori na kojima će biti postavljeni kontejneri za komunalni otpad bit će uredno održavani. Vršit će se odvajanje opasnog od komunalnog otpada.

Spremniци za opasni otpad postavljeni su u kampu radnike, pošto se u njemu nalazi mehaničarska radionica koja je izvor opasnog otpada.

Imenovat će se odgovorna osoba za upravljanje otpadom (Prilog 9), koja će nadgledati proces prikupljanja otpada i voditi zapisnik o preuzimanju otpada od strane komunalnih poduzeća. Također unutar svake smjene, kod glavnog izvođača i kod podugovarača, po jedna osoba će biti zadužena da na kraju svake smjene prikupi sav otpad i odloži ga u spremnike za otpad.

U cilju zadovoljavanja uvjeta iz *Zakona o upravljanju otpadom* („Službene novine FBiH“ br:33/03, 72/09 i 92/17) provoditi će se sljedeće mjere za sprječavanje proizvodnje otpada:

- Vršit će se kontinuirano odvoženje otpada nastalog tijekom postupka izgradnje;
- Sav građevinski otpad koji se može ponovno iskoristiti za procese izgradnje biti će

upotrijebljen na taj način;

- Efikasno će biti isplanirano preventivno održavanje i servisiranje opreme kako bi se smanjila učestalost nastanka otpada,
- Sav otpad koji se može iskoristiti kao sekundarna sirovina biti će iskorišten na taj način.

3.3.2. Plan upravljanja društvenim pitanjima specifičan za lokaciju, a vezan za upravljanje otpadom

UTJECAJ	Stvaranje otpada tijekom izgradnje. Privremeno zauzimanje zemljišta u svrhu smještaja spremnika za otpad. Širenje neugodnih mirisa.
TKO JE POGOĐEN	Nitko nije pogođen u smislu usurpacije zemljišta, spremnici su smješteni na zemljištu nad kojim je izvršena eksproprijacija u svrhu izgradnje autoceste. U smislu širenja neugodnih mirisa pogođeni su radnici koji sudjeluju u izgradnji.
KONKRETNNA MJERA (CESMP)	Redovni odvoz otpada od strane komunalnog poduzeća. Redovno čišćenje i održavanje prostora oko spremnika za otpad kako bi se uklonio eventualno prosuti otpad.
TKO PROVODI MJERU	Mjeru provodi Izvođač odnosno za provođenje mjeru zadužena je osoba koja je imenovana kao odgovorna za upravljanje otpadom.
GDJE?	Eksproprirani dio trase. Kamp za radnike.
KADA?	Kontinuirano, tijekom izvođenja radova..
KOMENTAR	

3.4. Plan upravljanja otpadnim vodama

Otpadne vode koje će nastati tijekom gradnje mogu se podijeliti na tehnološke otpadne vode i sanitarno – fekalne otpadne vode.

Tehnološke otpadne vode uključuju: otpadnu vodu od procesa pripreme betona i pranja automiksера, sve vode koje dolaze sa površina gradilišta trase pod utjecajem oborina i koje

su opterećene suspendiranim česticama te potencijalno – zauljene otpadne vode koje dolaze sa platoa za servis mehanizacije te platoa za skladištenje masti i ulja.

Sanitarno – fekalne otpadne vode nastaju u kampu za smještaj radnika kao i potencijalno – zauljene otpadne vode iz restorana koji će biti u kampu.

Što se tiče tehnoloških otpadnih voda, velika pozornost biti će posvećena na to da se spriječi ispuštanje zamućene vode sa gradilišta direktno u vodotke. Također otpadna voda od procesa proizvodnje betona i pranja automiksera će se kondicionirati preko taložnika prije ispuštanja u recipijent. Potencijalno zauljene otpadne vode koje mogu nastati na platoima za servisiranje mehanizacije i skladištenje masti i ulja tretirat će se preko separatora masti i ulja prije ispuštanja u recipijent.

Što se tiče sanitarno – fekalnih i potencijalno zauljenih otpadnih voda koje će nastati na prostoru kampa za radnike one će se tretirati preko uređaja za biološko pročišćavanje otpadnih voda i preko separatora masti i ulja, nakon čega će se sakupljati u septičku jamu. Septička jama će se prazniti po potrebi a za njen praznjnenje biti će angažirano ovlašteno poduzeće Aida Commerce d.o.o. Sarajevo.

Ispitivanja „nultog stanja“ (stanja „0“) kvalitete voda izvršena su na rijeci Kalašnici i potoku Sirovici.

- Izvršeno je ispitivanje fizikalno – kemijskih i mikrobioloških ispitivanja površinskih voda:
 - rijeka Kalašnica na stacionaži km 0 + 020.000 (43°47' 18.99"; 18°4' 47.49") i (X : 6.506.832,64; Y: 4.849.355,69)
 - potok Sirovica na stacionaži km 4 + 120.000 (43°45'33.82"; 18°3'6.58") (X : 6.504.578,75; Y: 4.846.108,27)

Izvještaj o rezultatima fizikalno – kemijskih i mikrobioloških ispitivanja površinskih voda priložen je uz dokument Plan upravljanja okolišem i društvenim pitanjima tijekom građenja.

3.5. Mjere za zaštitu zraka u fazi izgradnje

Budući da su glavne karakteristike Projekta grubi građevinski radovi sa teškim strojevima, zagađenje zraka prašinom koja se stvara na gradilištu je neizbjegljivo. Tijekom cijelog razdoblja izgradnje vodit će se računa o sprječavanju emisija prašine u zrak iznad dopuštenih odstupanja propisanih regulativom koja je na snazi.

Tijekom izvođenja radova obratiti će se pozornost na sljedeće mjere zaštite zraka:

- Korištenje odobrenih cesta za gradilište,
- Brzina kretanja mehanizacije na gradilištu ograničiti će se na 30 km/h
- Pridržavati će se ograničenja brzine za vozila na gradilištu,
- Interne i prilazne ceste gradilišta će se polijevati vodom tijekom sušnih perioda kako bi se spriječile emisije prašine,
- Tijekom transporta građevinskog materijala koji je usitnjena (šljunak, pijesak itd.) isti će se prekriti kako ne bi došlo do rasipanja i emisija prašine,
- Građevinski strojevi i mašinerija će se redovno održavati i servisirati kako bi se osigurala maksimalna ispravnost i funkcionalnost sustava sagorijevanja pogonskog goriva.

Ispitivanja „nultog stanja“ (stanja „0“) kvalitete zraka izvršena su na sljedećim mjernim mjestima i stacionažama:

- Naselje Smucka na stacionaži km 0 + 060.000 (43° 47' 21.22"; 18° 4' 40.48")
(X : 6.506.675,85; Y: 4.849.424,36)
- Naselje Vukovići na stacionaži km 4 + 200.000 (43° 45' 32.55"; 18° 3' 5.07")
(X : 6.504.545,00; Y: 4.846.069,06)

Izvještaj o rezultatima ispitivanja kvalitete zraka priložen je uz dokument Plan upravljanja okolišem i društvenim pitanjima tijekom građenja.

Plan praćenja za sprječavanje onečišćenja zraka

Sukladno zahtjevima dokumentacije Ugovora, osigurat će se potrebno praćenje parametara kvalitete zraka. Pojedinosti o praćenju (lokacije, opseg i učestalost ispitivanja), uključujući promatranje kvalitete zraka u nultog stanja kao i kontrolno ispitivanje kvalitete zraka tijekom razdoblja građenja, definirani su u ovom ESMP-u (Prilog 1).

Specifično mjesto ispitivanja (kamp glavnog gradilišta, radne točke, objekti itd.) uzet će se u obzir u skladu s potrebama i organizacijom gradilišta te POG-om.

3.6. Plan za sprječavanje utjecaja buke tijekom građenja

Predložene mjere ublažavanja/ sprječavanja negativnih utjecaja tijekom izgradnje su:

- Ograničavanje rada na uobičajene sate (7-20 sati), te ukoliko je moguće korištenje opreme sa prigušnjem buke,
- Periodično ispitivanje emisija buke u okoliš,
- Postavljanje i održavanje zaštitnog zelenog pojasa uz dio ceste koji prolazi kroz naseljena područja,
- Miniranje treba svesti na minimum,
- U slučaju miniranja, treba koristit vrste i količine eksploziva koje će izazvati najmanje štete po okoliš. Također koristiti i posebnu tehniku milisekundske aktivacije i direktnim miniranjem,
- Opremu i mašine gasiti kada se ne koriste

Emisija buke i mjere za njezino sprječavanje usko su povezane s ublažavajućim utjecajem na stanovništvo (lokalno stanovništvo).

Mogući izvori buke su aktivnosti na pripremi gradilišta kao što su korištenje alata i opreme, istovara građevinskih materijala kao što su šljunak, pijesak itd. i rad strojeva za gradnju.

Kako bi se smanjio negativan utjecaj buke u fazi izgradnje, provoditi će se sljedeće mjere:

- Provoditi će se sve mjere predviđene POG-om u cilju smanjenja buke;
- Opremu koja je bučna postaviti će se dalje od osjetljivih prijemnika;
- Aktivnosti gradnje planirati će se na način da se izbjegavaju paralelne aktivnosti više uređaja u blizini prijemnika;
- Tijekom izvođenja radova održavati će se mehanizacija (građevinske strojeve i vozila) u ispravnom stanju i ista će se koristiti samo po potrebi. Oprema koja se ne koristi u tom trenutku biti će ugašena;
- Kod izvođenja građevinskih radova koristiti će se isključivo ona mehanizacija za koju

- je izdana uporabna dozvola i koja se uredno servisira, kako bi se osiguralo da nema olabavljenih dijelova mašinerije koji bi radom motora mogli vibrirati i stvarati buku;
- Aktivnosti koje potencijalno proizvode veliku buku (npr. pobijanje šipova, pneumatskog bušenja i dr. aktivnosti) će se ograničiti samo na dnevne smjene, a tijekom treće smjene izvoditi će se radovi koji proizvode niske razine buke;
 - U slučaju primjene miniranja, ako bude potebe za takvom tehnikom iskopavanja, za iskope u stijenskom masivu odabrati će se tip eksploziva koji ima najmanje štetne utjecaje na okoliš, i primijeniti tehnika milisekundnog aktiviranja minskih punjenja sa usmjerениm djelovanjem eksplozije, kako bi se smanjio učinak superpozicije dinamičkih udara (vibracije), buke i emisije prašine.
 - Gdje god je to moguće, iskoristiti će se tehnika iskopa primjenom hidrauličkih čekića ili mehanički otkop glodalicama, „krticama” i slično radije nego tehniku miniranja;
 - Izbjegavati će se bušenje u pukotinama;
 - U slučaju prekoračenja dopuštenih vrijednosti, radnicima će se osigurati zaštitna oprema pri radu i primijeniti će se propisi zaštite na radu.

Plan praćenja za sprječavanje emisije buke

Sukladno zahtjevima dokumentacije Ugovora, osigurat će se potrebno praćenje razine buke. Pojedinosti o nadzoru (lokacije), uključujući promatranje razine buke nultog stanja kao i kontrolna ispitivanja tijekom razdoblja izgradnje, definirani su u ovom ESMP-u, u prilozima dokumenta (Prilog 1).

Specifično mjesto ispitivanja (kamp glavnog gradilišta, radne točke, objekti itd.) uzet će se u obzir u skladu s potrebama i organizacijom gradilišta.

Mjerenja „nultog stanja“ (stanja „0“) dnevne i noćne okolinske buke izvršena su na sljedećim mjernim mjestima i stacionažama:

- Naselje Smucka na stacionaži km 0 + 060.000 ($43^{\circ} 47' 21.22''$; $18^{\circ} 4' 40.48''$)
(X : 6.506.675,85; Y: 4.849.424,36)
- Naselje Raštelica na stacionaži km 2 + 580.000 ($43^{\circ} 46' 19.55''$; $18^{\circ} 3' 29.87''$)
(X : 6.505.098,66; Y: 4.847.519,87)
- Naselje Donja Raštelica na stacionaži km 2 + 980.000 ($43^{\circ} 46' 5.09''$; $18^{\circ} 3' 26.01''$)
(X : 6.504.544,36; Y: 4.847.073,25)
- Naselje Vukovići na stacionaži km 4 + 200.000 ($43^{\circ} 45' 32.55''$; $18^{\circ} 3' 5.07''$)
(X : 6.504.545,00; Y: 4.846.069,06)

Izvještaji o rezultatima mjerena dnevne i okolinske buke priloženi su uz dokument Plan upravljanja okolišem i društvenim pitanjima tijekom građenja.

3.7. Plan zaštite zdravlja i sigurnosti (lokalne zajednice i radnika)

Izvođač će izraditi i primijeniti sve mjere zaštite na radu u skladu sa Planom zaštite na radu. Potrebno je kontrolirati opasnosti na njenom izvorištu kroz inženjerske kontrole. Smanjenje opasnosti izvesti će se projektiranjem sigurnih radnih sustava te primjenom mjera za administrativnu i institucionalnu kontrolu. Primjeri su rotacija poslova, obuka za primjenu sigurnih radnih procedura, zaključavanje i postavljanje natpisa sa upozorenjem, kontrola radnog mjesto, ograničena izloženost i ograničeno vrijeme rada.

Ulaz na gradilište će se osigurati od neovlaštenog ulaska na gradilište. Sva oprema, alati i materijali bit će smješteni u zaštićeno skladište, a po noći će na gradilištu biti čuvari.

Posebna pažnja će se poduzeti kako bi se osiguralo da se utovar, istovar i druge rizične aktivnosti ne odvijaju na mjestima gdje se nalaze, ili slobodan pristup imaju osobe koje nisu uključene u gradnju.

Mjere zaštite zdravlja i sugurnosti koje će se provoditi u potpunosti će odražavati stavove i politike EBRD-a, a dane su ispod i obuhvaćaju sve aspekte radova, od obuke do posebnih sektora kao što su radovi na autocesti itd.

Obuka

Nijednoj osobi neće biti dopušteno da rukovodi bilo kojim strojem ili opremom, osim ako nije nadležna i za to ovlaštena. Tamo gdje se zahtijevaju formalnosti obuke, kopije relevantnih certifikata će biti dostavljene na zahtjev izvođača.

Sva mesta na gradilištu na kojima se izvode zgrade/struktturni objekti gdje postoji opasnost od tereta sa visine su određena kao mesta na kojima se moraju nositi zaštitne kacige. Operativci u tim području će stoga nositi zaštitne kacige u svako doba, osim kad su u smještajima (kontejnerima).

Odgavarajuću sigurnosnu obuću opremljenu čeličnim zaštitnicima će nositi svo osoblje na gradilištu. Obične cipele i tenisice neće biti dopuštene. Cjelokupno osoblje mora nositi odjeću visoke vidljivosti u svim vremenima, osobito u rasponu od 3 m od živog prometa. Ova odjeća mora biti prikladna za radno okruženje i prevladavajuće vremenske uvjete.

Opskrba štitnicima za oči, sluh i zaštitu dišnih organa, rukavice i ostala zaštitna odjeća bit će dostupna za korištenje tamo gdje je potrebno i u skladu sa uvjetima na terenu. Nošenje zaštitne opreme će strogo pratiti glavni supervizor kao dio svojih nadzornih dužnosti.

Svu zaštitnu opremu će osigurati Izvođač, bez osobnih troškova za radnike.

Radovi na cesti

Detaljne procedure za rad na javnim cestama nalaze se u priručniku sigurnosti i moraju se poštivati u svakom trenutku. Svi prometni znakovi, prepreke redovito će se provjeravati tijekom radnog dana i sve popravke obavljati bez odlaganja. Konačna provjera će se provoditi na kraju svake smjene, a rezultati tog pregleda će biti snimljeni. Osoba zadužena za provođenje je Suljo Cvrk, dipl.ing.rud.

Radovi na iskopu

Svi radovi na iskopu provodit će se prema sigurnom sustavu rada utvrđenom glavnim projektom. Gdje god je to razumno izvedivo, preferirani način osiguranja sigurnosti u radovima na iskopu bit će u propisanim kosinama ili bermama. Opskrba drugim nosivim materijalima će biti dostupna za slučajeve u kojima ni jedna od navedenih metoda za sprečavanje kolapsa nije prikladna. Ljestve će biti osigurane na prikladnim mjestima u svim iskopima tamo gdje nema drugog sigurnog načina pristupa/izlaza.

Osigurati će se dovoljno fizičkih prepreka u suradnji s nadzornim inženjerom (ako je za izgradnju oko iskopina većih od 2 metra u dubinu. Iskopi manji od 2 metra u dubinu će biti okruženi ogradama ili drugim prikladnim materijalom. Izvođač će biti odgovoran za izgradnju i održavanje tih prepreka. Iskusni ljudi će se koristiti kako bi pomogli u sigurnom upravljanju postrojenjima gdje se to smatra potrebnim od strane nadzornog osoblja.

Higijena i Ustanove socijalne skrbi

Higijenu i Ustanove skrbi osigurat će izvođač radova, u skladu sa zahtjevima Pravilnika građenja (zdravlje, sigurnost i socijalna zaštita) Bosne i Hercegovine.

Izvođač će tijekom trajanja ugovora (uključujući i garancijski period):

- provoditi će se informacione, edukativne i komunikacione kampanje (IEC) o kodeksu ponašanja radnika prema lokalnom stanovništvu. Kampanje će se provoditi najmanje jednom u dva mjeseca te će se odnositi na kompletno osoblje i radnike na gradilištu (uključujući radnike koje je angažirao izvođač, sve podizvođače, te drugo osoblje angažirano od strane izvođača ili poslodavca, sve vozače kamiona i osoblje koje vrši dostave za izvođenje građevinskih radova na gradilištu. Navedene kampanje su provedene na početku izvođenja radova kada je radnicima dostavljen kodeks ponašanja te su upoznati sa svim pravilima ponašanja.
- osigurati će se muški i ženski prezervativi za svo osoblje i radnike;
- omogućiti edukaciju/aktivnosti na podizanju javne svijesti u obliku online prezentacija i brošura za spolno prenosive bolesti (SPB), i HIV/AIDS vezano za testiranje, dijagnosticiranje, savjetovanje te upućivanje na državni program za liječenje SPB i HIV/AIDS (osim ako nije drugačije dogovoreno) za svo osoblje i radnike na gradilištu. Izvođač će putem ovlaštene službe sprovesti program informiranja o HIV/AIDS te će poduzeti sve potrebne mjere da se umanji rizik od prijenosa HIV virusa među osobljem i lokalnom zajednicom te da se promovira rano dijagnosticiranje i pomoći osobama pogodjenim datom bolesti.

Usvojiti će se i prenijeti svim zaposlenicima te provesti efikasan mehanizam za pritužbe kako bi se iznijeli problemi na radnom mjestu. Mehanizam će omogućiti podnošenje i rješavanje anonimnih pritužbi. Mehanizmi za pritužbe će biti zasnovani na formalnim procedurama za rješavanje pritužbi radnika te će minimalno sadržati odgovornu osobu/jedinicu za rješavanje pritužbi te vođenje baze podataka o pritužbama, vremenski okvir u kojem se mora potvrditi prijem pritužbe i rok za njen rješenje te mjere po kojima će se zadržati povjerljivost, izvršiti pregled i rješiti pritužba.

COVID 19

COVID-19 je kapljična infekcija koja se prenosi sa drugih zaraženih osoba. Bolest se može prenijeti sa čovjeka na čovjeka putem malih kapljica iz nosa ili usta koja se šire kada osoba sa COVID-19 kašљe, kiše ili govori. Te kapljice se spuštaju na objekte i površine oko osobe. Radnici mogu dobiti COVID-19 tako što će rukama doticati te objekte i površine, a potom doticati svoje oči, nos ili usta. Također mogu zaraziti u slučaju da udahnu kapljice koje zaražena osoba koja ima COVID-19 izbacuje prilikom kašljanja, kihanja ili govora. Zato je važno biti više od 2 metra udaljen od osobe koja je bolesna.

Svi radnici koji dolaze na posao idu na obavezno testiranje te se na osnovu rezultata testova odlučuje o svakom radniku pojedinačno da pristupi smještaju i da bude angažovan na poslu. U slučaju da je radnik pozitivan upućuje se svom doktoru koji mu propisuje odgovarajuću terapiju. Pri svakom ulasku u kamp svim radnicima se mjeri tjelesna temperatura radi prevencije. U slučaju da radnik u toku rada i boravka u kampu dobije simptome COVID-a 19 (temperatura, glavobolja, malaksalost, itd.) isti se prevozi u najbližu ambulantu (Hadžići) i poslije toga se pozi kući. Prostorija u kojoj je boravio isti se odmah dezinficira a radnici koji su boravili sa zaraženim se izoliraju i prate naredna 3 dana zbog pojave simptoma. Na gradilištu radnici rade u manjim grupama 2-3 radnika sa obaveznom distancom od 2 m na svim pozicijama gdje se može takav rad organizirati.

Također, svim radnicima su osigurana dezinfekcijska sredstva (sapun, sredstvo za čišćenje ruku na bazi alkohola).

Mehanizam djelovanja u slučaju pojave simptoma COVID 19:

Pojava Simptoma → prijevoz radnika u najbliži dom zdravlja → upućivanje radnika kući na liječenje → Dezinfekcija prostorije u kojoj je zaraženi radnik boravio → Izolacija u posebnoj prostoriji za radnike koji su bili u kontaktu sa zaraženim.

3.8. Plan upravljanja prometom

Mjere za prevenciju utjecaja na infrastrukturu:

- *Utjecaj izgradnje autoceste Tarčin – tunel Ivan nije zanemariv iz razloga što će se prilikom izradnje mostova građevinski radovi odvijati u blizini i iznad magistralne ceste M17, što može dovesti do poremećaja u dinamici odvijanja prometa na navedenoj dionici. Shodno tome osigurat će se poseban režim prometa tijekom izvođenja navedenih radova i uspostavljanje odgovarajućih prometnih znakova.*
- Radovi se ne mogu izvoditi bez minimalnog negativnog utjecaja na protok prometa na području, s obzirom na teren i postojeće prometnice,
- Tijekom radova na mjestima kolizije sa drugim prometnicama biti će postavljena odgovarajuća signalizacija i uspostavljena regulacija saobraćaja, ako je potrebno i u dogovoru s MUP-om KS.
- Ukoliko dinamika radova bude utjecala na promet na način da uzrokuje velike gužve i duža čekanja ili kašnjenja ili čak onemogući funkcioniranje javnog sustava prijevoza, izvođač radova će, u dogovoru sa lokalnom jedinicom samouprave i ako to bude potrebno, organizirati prijevoz učenika u škole tijekom građevinskih radova na cesti ili prilagoditi dinamiku izvođenja građevinskih radova na način da se osigura prolaz vozilima javnog sustava prijevoza i spriječe kašnjenja.

S obzirom na to da će na mjestima kolizije trase autoceste i magistralne ceste M17, kao i na drugim mjestima uz trasu biti potrebna izgradnja pristupnih cesta prema i sa gradilišta, biti će uspostavljen poseban režim signalizacije.

Posebna pozornost će se obratiti na mjesta gdje kamioni i mehanizacija izlaze sa gradilišta na magistralnu cestu M17, posebno na stacionažama gdje se grade mostovi Raštelica 1 i Raštelica 2. Pazit će se na to da mehanizacija ne ometa tok prometa preko magistralne ceste kao i na to da se blato i pijesak ne iznose sa gradilišta na magistralu na gumama i točkovima mehanizacije redovnim održavanjem mehanizacije.

Na mjestima gdje pristupne ceste imaju spoj na M17, uspostaviti će se odgovarajući sustav regulacije prometa i ta mjesta će biti obilježena odgovarajućom signalizacijom.

Na regionalnim cestama i dionici magistralne ceste u blizini područja izvođenja radova biti će korišteni saobraćajni znakovi sljedećih vrsta i dimenzija:

- a) Na magistralnom putu

- Znakovi upozorenja II-1, trokutastog oblika, $a = 120 \text{ cm}$
- Znakovi reguliranja, okruglog oblika, $d = 90 \text{ cm}$
- Upalni znakovi, okruglog oblika, $d = 90 \text{ cm}$: pravokutni $90 \times 120 \text{ cm}$ i kvadratni $90 \times 90 \text{ cm}$.

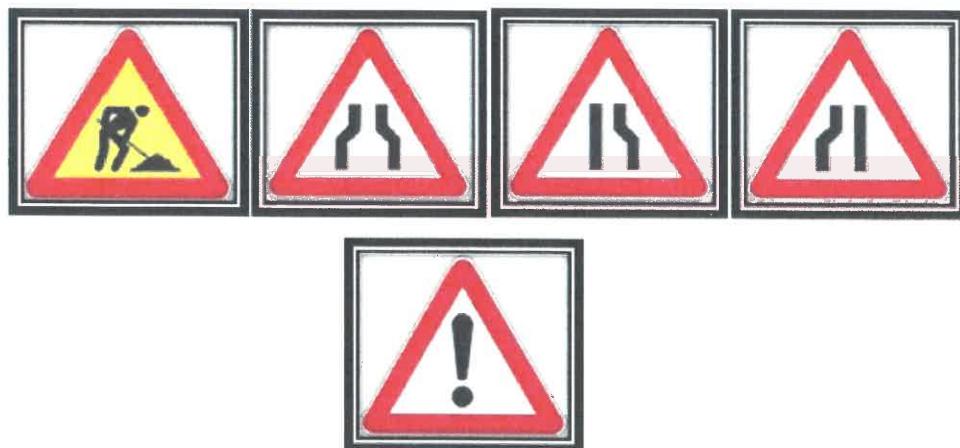
b) na regionalnim i lokalnim putevima

- Znakovi upozorenja II-1, trokutastog oblika, $a = 90 \text{ cm}$
- Znakovi reguliranja, okruglog oblika, $d = 60 \text{ cm}$
- Upalni znakovi, okruglog oblika, $d = 60 \text{ cm}$, pravokutni 90×60 , kvadratni 60×60 .

Za zaštitu i sigurnost će se koristiti sljedeća saobraćajna oprema i znakovi:

- Treptajuća svjetla (narančaste boje), dimenzija. $L = 21 \text{ cm}$
- Vodoravni štitnik: $100 \times 25 \text{ cm}$
- Vertikalni štitnik: $150 \times 25 \text{ cm}$
- Znakovi smjera, VI-8; $100 \times 30 \text{ cm}$
- Znaci upozorenja; $135 \times 200 \text{ cm}$
- Oznake na putu.

Neki od saobraćajnih znakova koji će se koristiti tijekom regulacije prometa dok traje izgradnja autoceste su prikazani na slikama ispod.

Slika 1 Znakovi upozorenja

Slika 2 Znakovi regulacije prometa

3.9. Plan upravljanja socijalnim pitanjima

3.9.1. Lokalno gospodarstvo

Pod lokalnim gospodarstvom i stanovništvom, u smislu obuhvata buduće trase poddionice Tarčin – Ulaz u tunel Ivan, smatra se cjelokupno gospodarstvo i stanovništvo Općine Hadžići, na čijem teritoriju se izvodi izgradnja predmetne poddionice.

Uspostaviti će se veza s lokalnim dobavljačima kako bi se razmotrila i definirala ponuda koju dobavljači nude u smislu opskrbe robom i uslugama (hrana, piće, usluge čišćenja, servisne radionice, itd.) *kao i radnom snagom (čuvari, radnici, servirke, kuharice i sl.).* Sve usluge koje se mogu dobiti od lokalnih dobavljača i koje je moguće dobiti biti će iskorištene i poslovi s lokalcima će biti dogovoreni. Sve one usluge koje se ne mogu dobiti od lokalnih gospodarstvenika biti će potražene na drugim mjestima i kod drugih dobavljača s kojima se prije surađivalo po tom pitanju.

Priprema hrane obavljat će se u restoranu kampa za radnike, međutim sve namirnice koje su potrebne za pripremu hrane prvo će se potražiti kod lokalnih dobavljača. Ako se od lokalnih dobavljača ne uspije osigurati opskrba namirnicama, usluga će se potražiti kod drugih dobavljača.

Svi dokazi o nabavci roba i materijala od lokalnih dobavljača, biti će predočeni nadzornom inženjeru za okoliš.

U skladu sa Elaboratom o upravljanju prometom, vodit će se računa o osiguravanju alternativnih prometnih pravaca tijekom prekida prometa na točkama kolizije trase i magistralne ceste M17 i lokalnih cesta. Izvođač radova će, ako to bude potrebno, u suradnji sa nadležnim tijelima (Ministarstvo unutrašnjih poslova KS) i lokalnom prijevozničkom

tvrtkom, organizirati prijevoz učenika do škole i natrag.

Radna snaga osigurana je iz vlastitih izvora i iz izvora podugovarača, a ako se javi potreba za dodatnom radnom snagom, lokalnom stanovništvu biti će ponuđena radna mjesta. Natječaj za radnike bit će otvoren tijekom cijelog vremena trajanja radova, jer se stalno javlja potreba za novim radnicima. Konkurs je objavljen na službenoj facebook stranici glavnog izvođača radova.

Sve aktivnosti vezane uz građevinske radove biti će unaprijed oglašene putem raznih sredstava oglašavanja i komunikacija.

3.9.2. Zapošljavanje

U smislu unaprijeđenja transparentnosti procesa zapošljavanja biti će postavljene smjernice pri zapošljavanju koje će u potpunosti odražavati mjerene i politiku EBRD-a.

Jednake mogućnosti zaposlenja biti će ponuđene svima i ni u kojem slučaju se neće dopustiti diskriminacija. U svim oglasima za posao biti će jasno navedeni svi uvjeti, potrebne vještine i iskustvo rada za dano radno mjesto kao i trajanje ugovora o radu (određeno ili neodređeno). Jasne informacije o procesu zapošljavanja i kriterijima odabira radnika biti će javne i lako dostupne u smislu unaprijeđenja transparentnosti postupka.

Gdje god to bude moguće i gdje uvjeti budu dopuštali, posvetit će se pozornost zapošljavanju žena.

Mjere koje je u svojoj politici predložio EBRD, a tiču se ne diskriminacije i jednakih mogućnosti, će se poštivati i provoditi, a posebno sljedeće:

- Neće se donositi odluke o zapošljavanju zasnovane na osobnom mišljenju nepovezanom sa zahtjevima za zapošljavanje, kao što su: spol, rasa, nacionalnost, političko mišljenje, članstvo u sindikatu, etničko, socijalno ili domorodačko podrijetlo, religija ili uvjerenje, bračni status, poteškoće, godine života, seksualna orijentacija ili rodna orientacija.
- Zasnivati radni odnos na načelu jednakih mogućnosti i pravednog postupanja i neće se diskriminirati u pogledu na bilo koji aspekt procesa zaposlenja, uključujući zapošljavanje, raspored poslova, naknada (uključujući plaće i naknade), radne uvjete i uvjete zaposlenja, uključujući razumnu prilagodbu radnog mjesa povezano s invaliditetom, pristup obuci, napredovanju, otkaza ili umirovljenja i discipline.
- Poduzeti će se mjere za sprečavanje i rješavanje bilo kojih oblika nasilja i uznemiravanja, maltretiranja, zastrašivanja i / ili iskorištavanja, uključujući bilo koji

oblik rodno uvjetovanog nasilja

Mjere koje je predložio EBRD u svojim politikama, poštivati će se tijekom procesa rada, a posebno će se provoditi sljedeće:

- Osnovni principi i prava radnika će se poštivati i zaštititi,
- Osigurat će se pravedan tretman, ne diskriminacija i jednake mogućnosti svim radnicima u skladu s pristojnim dnevnim radnim redom,
- Uspostaviti će se, održavati i poboljšavati zdrav odnos na relaciji radnik – uprava,
- Osigurati će se poštivanje nacionanog zakona o radu i bilo kakvog kolektivnog sporazuma,
- Zaštitit će se žene i muškarci na poslu, uključujući i ranjive skupine radnika kao što su: mladi radnici, osobe sa invaliditetom, radnidnici migranti i izbjeglice, radnici angažirani od strane trećih strana i radnici iz lanca opskrbe (kooperanti),
- Spriječit će se upotreba prisilnog rada i rada djece (kao što je definirala Međunarodna organizacija za rad (ILO)) i
- Osigurati će se da su radnicima dostupna učinkovita sredstva za iskazivanje zabrinutosti (sredstva podnošenja žalbi).

3.9.3. Priliv radnika

Osiguran je smještaj radnika u projektom predviđenom kampu za radnike, unutar kojeg su izgrađeni objekti za smještaj radnika (spavaonice), restoran sa menzom, mokri čvorovi za održavanje osobne higijene, parking za vozila radnika. Svi radnici koji ne mogu biti smješteni unutar kampa za radnike (radi kapacitetnih ograničenja), bit će smješteni u iznajmljenom privatnom smještaju unutar lokalne zajednice. Lokacije iznajmljenih smještajnih objekata će se popisati i naknadno predočiti nadzornom inženjeru. Oni radnici/uposlenici koji žive blizu lokacije gradilišta predmetne trase, borave u vlastitim privatnim kućama/stanovima i kratko vrijeme putuju na posao.

Položaj kampa glavnog gradilišta za smještaj radnika određen je POG-om. Kamp za radnike smješten je na zemljištu koje se nalazi uz naplatne kućice na petli Tarčin, čime je omogućen brzi transport radnika prema gradilištu.

Svi radnici imaju obezbijeđen prijevoz do gradilišta.

Nadzorno tehnička lica na gradilištu također će koristiti instalirane tipske montažne objekte za boravak i rad. Snabdijevanje kampa pitkom vodom je obezbijeđeno iz gradskog vodovoda. Snadbijevanje gradilišta tehnološkom vodom je obezbijeđeno iz obližnjih

vodotoka, dok se pitkom vodom gradilište snadbijeva dopremom pitke vode na gradilište i osiguranjem i instalacijom aparata za pitku vodu na gradilištu. Oni radnici koji nisu u mogućnosti biti u blizini punktova s vodom dok rade, sami sebi će osigurati vodu tako što će prije posla ponijeti vodu iz kampa ili sa punktova u dovoljnoj količini.

Slika 3 Lokacija kampa za radnike u odnosu na naplatnu postaju Tarčin

3.9.4. Stanovništvo

Imajući u vidu da trasa autoseste (LOT-a 1) prolazi kroz naselja, važan dio ublažavajućeg utjecaja je briga o lokalnom stanovništvu, njihovoj imovini, komunikacijama i infrastrukturi.

Posebna pozornost će se обратити на sljedeće mjere ublažavanja utjecaja na lokalno stanovništvo:

- Sprječavanje onečišćenja zraka prašinom ograničavanjem brzine vozila na gradilištu, polijevanjem manipulativnih površina vodom te prilaznih i pomoćnih cesta gradilišta;
- Sprječavanje emisije buke pomoću provjerениh strojeva (koji imaju uporabnu dozvolu),
- korištenjem prihvatljivih metoda miniranja u zonama iskopa usjeka;
- Radove miniranja i pneumatskog bušenja će se izvoditi u dnevnim smjenama, a u trećoj smjeni izvoditi će se radovi koji emitiraju niže razine buke (npr. betoniranje, nasipanje itd.);
- Sprječavanje onečišćenja vode i tla opasnim materijalima sigurnim načinom rukovanja s otpadnim materijalima (ulje, maziva, specifični građevinski materijali itd.)

kako je definirano ovim ESMP-om;

- Osiguravanje pristupa zemljišnim parcelama i nekretninama na koje mogu utjecati građevinski radovi, a koji su van zone eksproprijacije;
- Osiguravanje nesmetane prometne komunikacije uspostavom posebnog režima prometa u suradnji sa nadležnim tijelima tijekom izmještanja lokalnih prometnica na mjestima kolizije sa trasom;
- Na mjestima kolizije lokalnih prometnica sa trasom autoceste, ako nije moguće osigurati nesmetanu prometnu komunikaciju, osigurati će se alternativni prometni pravci u suradnji sa nadležnim tijelima (npr. Ministarstvo saobraćaja KS ili Ministarstvo unutarnjih poslova KS);
- Zaštita infrastrukture, svojstava i komunikacija od neovlaštenog oštećenja i rukovanja itd.

Tijekom izvođenja radova biti će iskrčena i posjećena određena količina šumskog materijala i pretvorena u sirovudrvnu masu. Kao mjera pomoći lokalnom gospodarstvu i stanovništvu sva drvna masa koja se prikupi sječom riješit će se u dogovoru s Investitorom, da se drvna masa kao prilika za ogrijev preda socijalno ugroženim obiteljima, obiteljima koje imaju RVI kao člana obitelji ili osobama s invaliditetom koje žive na području općine Hadžići.

Mjere ublažavanja uzurpacija i otkupa privatnog zemljišta tokom gradnje

U slučaju da izvođač radova izkaže potrebu za dodatnim zemljištem za potrebe smještaja mehanizacije, opreme, pozajmišta zemljanog materijala ili deponovanjem građevinskog materijala dužan je sprovoditi mjere ublaženja a to su:

- ni u kom slučaju nesmije vršiti nelegalnu uzurpaciju zemljišta van zone eksproprijacije,
- za svaku potrebu za dodatnim zemljištem obavezan je dokupiti zemljište prema postojećim zakonima i o tome obavjestiti Investitora,
- u slučaju izuzimanja dodatnog zemljišta izvođač mora pribaviti svu potrebnu dokumentaciju za namjenu i korištenje tog zemljišta od strane lokalne zajednice,
- izvođač je dužan snositi troškove popravke te eventualne nadoknadu štete koja se može odnositi na sva druga pravna i fizička lica u slučaju prouzrokovanja štete na zemljištu ili objektima.

3.9.5. Povjesno kulturna baština

Osnovne aktivnosti na zaštiti kulturno-povjesne baštine u skladu s okolišnom dozvolom su:

- Obavijestiti odgovarajuću ustanovu o svim novootkrivenim arheološkim nalazištima,

- Osigurati kontinuirani nadzor nadležnih institucija tijekom izvođenja radova,
- Premjestiti prometnice u slučaju fizičkog uništenja ili ugrožavanja temeljnih vrijednosti kulturnih dobara,
- Pomaknuti kulturno dobro za sve slučajeve kad je to moguće bez narušavanja osnovnih vrijednosti kulturnog dobra,
- Zaštititi kulturno dobro na gradilištu za sve slučajeve kada se kulturno dobro i njegove temeljne vrijednosti mogu zaštititi posebnim mjerama na postojećem gradilištu,
- Istražiti i dokumentirati kulturna dobra i primijeniti mjere propisane za sva ugrožena kulturna dobra, uključujući očuvanje pokretnih arheoloških nalaza s ugroženih nalazišta i zona.

Na predmetnoj trasi LOT-a 1 nisu pronađena niti predviđena nikakva kulturno – povijesna dobra niti sakralni objekti koji bi mogli doći u koliziju sa trasom.

Ukoliko se prilikom građevinskih radova nađe na bilo kakve objekte koji bi mogli predstavljati kulturno – povijesno dobro ili arheološki pronalazak, radovi će odmah biti obustavljeni i pozvati će se stručno i nadležno tijelo, a to je u ovom slučaju Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa, Sarajevo. Također, ukoliko za tim bude potrebe, ista će se nadležna institucija angažirati za nadzor postojećih povijesnih i sakralnih objekata u slučaju pritužbi od strane stanovništva.

3.9.6. Vizualne vrijednosti prostora tijekom izgradnje

Mjere za smanjenje štetnih utjecaja na vizualne vrijednosti prostora tijekom građenja su uklanjanje plodne zemlje i deponiranje na za to određeno mjesto, kako bi se sačuvalo kvalitet tla i kako bi ista mogla kasnije biti upotrijebljena za rekultivaciju i zazelenjivanje površina oko trase. Sanacija površina gradilišta i ostalih zona privremenog utjecaja, ovisno o budućoj upotrebi područja (poljoprivredno zemljište, prirodna vegetacija) uređenih u prethodno stanje.

Tijekom izgradnje će se obratiti pažnja na postojeći biljni pokrov, pogotovo postojeća stabla, te smanjiti sječa postojećih stabala na što je moguće manju mjeru kako bi se sačuvalo prirodni izgled područja.

Također, nakon završetka radova izvršiti će se rekultivaciju područja, gdje je sječa morala biti izvršena, sadnjom autohtonih vrsta biljaka.

Nakon završenih radova pejzaž će se vratiti u prvobitno stanje koliko je god to moguće.

3.9.7. Infrastruktura

Mjere za ispunjavanje sigurnosnih i tehničkih elemenata na infrastrukturi

- Premjestiti vodove ili ih tehničkim mjerama razdvojiti (zaštititi) i izolirati,
- Osigurati će se prometna signalizacija tijekom izgradnje i, ako je potrebno, dodatno će se angažirati patrole prometne policije,
- Na mjestima raskrižja dalekovoda s cestom, usuglasiti će se sigurnosne i tehničke elemente kroz glavni projekt i prethodne radove,
- Tehnički će se riješiti točke sudara na cjevovodima, trase svih cjevovoda biti će usklađene s usvojenom cestovnom trasom.

3.9.8. Program razvoja zajednice

Zdravlje, sigurnost i sigurnost zajednice

Na temelju lokacije projekta, njegovih aktivnosti tijekom izgradnje i rada, mogu postojati vjerojatni utjecaji na okolne zajednice i program mjera za ublažavanje, jačanje i poboljšanje zdravlja.

Tokom gradnje: Izgradnja cesta može se povećati rizik od prometnih nesreća u lokalnoj zajednici, posebno zbog kretanja teških strojeva i vozila koja dopremaju materijal.

Također postoji rizik od priljeva radnika iz okolnih područja što može dovesti do određenih rizika za članove lokalne zajednice (iako su ovi rizici u ovom slučaju minimalni).

Neovlaštene osobe neće moći pristupiti gradilištima, a Dobavljač će biti obvezan primijeniti mjere u vezi s tim.

Plan upravljanja zaštitom okoliša i socijalnim pitanjima tijekom gradnje od strane Dobavljača.

Dobro upravljanje gradilištem, zdravlje i sigurnost na radu, znakovi upozorenja itd. Postavljanje ograda i znakova trebalo bi obeshrabriti stanovnike da prilaze radnom području.

Odgovarajući smještaj radnika (ako ih ima) i drugi mehanizmi suradnje s lokalnim stanovništvom.

Negativni kratkoročni utjecaj srednje važnosti bit će sveden na utjecaj malog značaja

primjenom odgovarajućih mjera upravljanja zajednicom, uključujući mehanizam pritužbe.

Program prijateljskog okruženja sa općinom Hađžići

U cilju stvaranja pozitivne atmosfere između Investitora i Izvođača sa jedne strane i sa druge strane građana koji žive u lokalnim zajednicama koje okružuje područje na kojem se izvode radovi na izgradnji autoceste na Koridoru Vc, dionica Tarčin-tunel Ivan bilo bi korisno da se utvrdi i potpiše Sporazum o prijateljskom okruženju kojim bi se poboljšali uvjeti života stanovništva i djelimično odklonile negativne posljedice koje gradnja tako velikih infrastrukturnih projekata ima kako na životnu sredinu tako i na život stanovništva.

Procjena utjecaja na okoliš

Preporuke date u PUO za poboljšanje životnih uvjeta na području projektnog utjecaja dionice autoceste Tarčin – Ivan

Procjenom utjecaja na okoliš sustavno su utvrđeni i procijenjeni stvarni i potencijalni utjecaji predloženog projekta autoceste na koridor Vc na fizičke, kemijske, biološke, kulturne, socijalne i ekonomski komponente cjelokupnog okoliša. Studija je pružala osnovu donositeljima odluka o ekološkim troškovima, sukobima i koristima koje projekt ima. Također, definirani su pokazatelji tehničke i ekonomski opravdanosti projekta, osigurana je transparentnost projekta, omogućeno sudjelovanje svih sudionika (životnih zajednica, vlade, investitora, nevladinih organizacija, donatora itd.) U procesu dokumentacije, uspostavljen je sistem ublažavanja i praćenja, poboljšane su međusektorske veze i očuvane su društvene, povijesne i kulturne vrijednosti ljudi i njihovih zajednica.

Preporuke za poboljšanje kvalitete života lokalnog stanovništva

Na trasi autoceste djelovat će se na intenziviranje brojnih aktivnosti, kao i onih koje zahtijevaju posebnu pozornost, a povezane su s lokalnim područjem, poput upravljanja vodama, električne energije, šumarstva. Područje izravnog utjecaja autoceste (širine 2 km) izravno utječe na stanovništvo naselja, sela i gradova.

Završetak i rad autoceste imat će izravan utjecaj u smislu socijalnih poremećaja u slučajevima prolaska kroz naseljena područja. Tradicionalni sistemi i funkcije naselja, kao i komunikacija između stanovnika bit će poremećeni i prekinuti. Taj je utjecaj dugoročan i zahtijeva ublažavanje. Naselja koja trpe zbog ovog utjecaja odgovaraju naseljima navedenima u tablici 1.

Tabla 1 Stanovništvo u zoni direktnog uticaja

Od km	do km	Dužina (km)	Naselja/sela duž pojasa autoceste	Stanovništvo
0+000	1+825	1,83	Tarčin	2.245

			-Do -Smucka -Vrbanja	
2+750	6+000	3,25	Raštelica	811
			Vukovići	2.649
			-Džanići	

Izvor: Procjena uticaja na okoliš (2007): Koridor Vc Projekat Autoputa; LOT 3 - Dionica Sarajevo Jug (Tarčin) - Mostar Sjever

Prema Studiji, tokom gradnje i eksploatacije imat će se direktni utjecaj na stanovništvo kao što je utjecaj na perspektive razvoja naselja, preseljenje / raseljavanje ljudi, socijalne smetnje itd. itd. dolazi do migracije mlađih i obrazovanih ljudi u potrazi za boljim mogućnostima i životnim uvjetima. To je dovelo do sveobuhvatnog "odljeva mozgova". Jednom kad napuste zemlju, malo je vjerojatno da će se ti mlađi ljudi vratiti. Nadalje, sve je veća migracija iz ruralnih područja i manjih gradova u urbana središta koja privlače cijele obitelji i napuštaju svoje ranije zajednice. Razlog za ovu vrstu migracije u Studiji su postojeći životni uvjeti.

Projekti iz Sporazuma nalaze se na području općine Hadžići, koju čini oko 62 naselja s 20.169 stanovnika. Ukupan broj domaćinstava je oko 5572. Prosječna gustoća naseljenosti je 73,8 stanovnika po kvadratnom kilometru. Uz to, promatrajući dobno-spolnu strukturu stanovništva, može se vidjeti da u dobi od 14 godina živi oko 4.169 stanovnika, 2.228 muškaraca i 1.941 žena. Postoji oko 14.092 osobe u dobi od 15 do 64 godine, dok ima 1.872 osobe u dobi od 65 godina i više. Ovdje treba napomenuti da 429 obitelji s 1.344 prognanika sudjeluje u ovom trenutnom ukupnom broju stanovništva i domaćinstava, od čega 386 porodica s 1.233 prognanika s drugih područja BiH, te 43 porodice sa 111 članova interni raseljenih osoba.

U općini Hadžići ne postoji bolnica, već jedan dom zdravlja (poliklinika) i dvije ambulante. Dio stanovništva koristi medicinske usluge u Sarajevu. U ovoj općini postoji sedam redovitih osnovnih škola (tri centralne i četiri područne) s 87 odjeljenja (3.577 učenika) i jednom osnovnom školom za učenike s posebnim potrebama (4 razreda, 51 učenik). U redovnim osnovnim školama zaposleno je 136, a u osnovnoj školi 13 osoba za učenike s posebnim potrebama. Pored toga, u Hadžićima postoji i jedan srednjoškolski centar sa 31 odjeljenjem. U osnovnim školama razred ima u prosjeku 10 učenika više nego što dopuštaju pedagoški standardi, a takvu situaciju uzrokuje nedostatak materijalnih sredstava. U općini Hadžići postoje kulturni centri u Tarčinu i Pazariću u kojima se odvijaju društvene i kulturne aktivnosti. Uz to postoje dvije sportske dvorane, tri školske dvorane,

jedan nogometni stadion i nekoliko manjih sportskih terena za sportsko-rekreativne aktivnosti. Posebno mlađi ljudi koriste kulturnu / rekreacijsku / sportsku ponudu Sarajeva.

Kako bi se smanjila koncentracija stanovništva u gradu, Studija navodi da je neophodan intenzivan razvoj sekundarnih središta, koja bi prema konceptu sistema naselja trebala imati zadatak rasteretiti općinska središta, osigurati raspodjelu funkcija i izjednačiti razvoj cijele općine

Treba potaknuti sudjelovanje zajednice u planiranju i provedbi preseljenja i uspostaviti odgovarajuće modele društvene organizacije. Postojeće socijalne i kulturne institucije useljenika i njihove domaćine treba podržati i koristiti u najvećoj mogućoj mjeri. Imigranti se trebaju socijalno i ekonomski integrirati u lokalne zajednice kako bi smanjili štetne učinke na njih. Najbolji način za postizanje ove integracije je planiranje preseljenja u područja koja će imati koristi od projekta, u dogovoru s budućim domaćinima. Zemljiste, stanovanje, infrastruktura i drugi oblici naknada trebaju se osigurati raznim kategorijama pogodjenog stanovništva, etničkim manjinama i seljacima koji uživaju pravo korištenja zemlje i drugih resursa oduzetih za projekt.

Prilikom izgradnje pomenute trase Općina Hadžići kao i lokalno stanovništvo su dali punu podršku projektu izgradnje autoputa, utvridle bi se međusobna prava i obaveze na dovođenju korištene infrastrukture u stanje prije izgradnje autoputa.

Svi projekti koji su od strane Mjesnih zajednica označeni kao bitni su posljedica negativnih efekata koje ovako veliki značajni projekt izgradnje autoceste ima na stanovništvo i lokalnu infrastrukturu.

Svi infrastrukturni projekti nalaze se uz trasu autoputa i prolaze kroz naselja Mjesne zajednice Raštelica.

Ovim Programom predlaže se realizacija projekata za lokalnu komunalnu infrastrukturu.

1. Sportsko igralište(mali fudbal i košarka) i dječije igralište sa pristupnim putem

Sportski teren (mali nogomet i košarka) u Donjoj Raštelici izgradila je Općina Hadžići. Igralište se nalazi pored područne škole u naselju Donja Raštelica i djelomično je izuzeto u postupku eksproprijacije. Djelomična eksproprijacija smanjila je površinu igrališta i izgubila funkciju kojoj je bila namijenjena. Kako bi izgradio novo igralište, JPAC FBiH je izuzeo dvije privatne kuće sa zemljишtem (cca 800 m²) u neposrednoj blizini školske zgrade. Izgradnja novog, modernijeg, bolje opremljenog igrališta s puno više sadržaja više je nego odgovarajuća naknada koja bi uvelike poboljšala uvjete za obrazovanje tjelesnog odgoja

učenika, kao i životni standard lokalnog stanovništva.

Radovi uključuju izradu dva nova igrališta, jedno za mali fudbal, a drugo za košarku, kao i manjeg dječijeg igrališta sa mobilijarom(ljuljaška, klackalice, tobogan).

Igrališta su dimenzija za nogomet i rukomet dim. 19,0 x 39,0 metara, za košarku 17,0 x 16,0 metara i dječije igralište sa mobilijarom 19,0 x 30,0 metara.

Oba igrališta bi bila adekvatno opremljena (golovi,koševi itd.) i iscrtana bijelom reflektujućom bojom na asfaltnoj površini. Kompleks bi bio ograđen žičanom ogradom sa dvije dvokrilne ulazne kapije. Uradile bi se vanjska rasvjeta i prostor bi se hortikulturno uredio što bi uključivalo instaliranje **4 parkovske klupe i 5 korpi za otpatke**.

Za izgradnju igrališta biće **iskopano 600m³ zemlje**, ugrađeno **1262,0 m² asfalta d=8 cm**, **betonskih ivičnjaka 434 m¹**, ugrađeno **83,0 m³ betona** za pristupni put.

Izgradnja novog, modernijeg, opremljenijeg igrališta sa više sadržaja, prestavlja više nego adekvatnu kompenzaciju koja bi umnogome unaprijedila uslove za obrazovanje tjelesnog odgoja učenika, kao i standard života lokalnog stanovništva.

2. Sportsko igralište u naselju Vukovići

Na početku pripremnih radova za bušenje tunela Ivan, sportski teren u Vukovićima morao se koristiti za prolazak teških strojeva i kamiona. Prolazak teške mehanizacije preko igrališta nanio je štetu na asfaltnoj površini igrališta. Do završetka radova na izgradnji autoceste površina ovog igrališta bit će znatno devastirana i zasigurno će zahtijevati cijelovitu rekonstrukciju. Crtanjem crta i postavljanjem sportske opreme ovo bi igralište bilo dovedeno u puno bolje stanje nego što je bilo prije izgradnje autoceste, što bi također pridonijelo boljim životnim uvjetima za lokalnu zajednicu.

Poštujući obveze i preporuke iz Studije, projekti iz Sporazuma trebali bi doprinijeti povećanju životnog standarda i kvalitete života stanovništva, kao i smanjenju migracije i odljeva stanovništva u gradove.

Projektom je predviđen iskop **zemljjanog materijala 133,0 m³**, ugraditi **445, 0 m² asfalta d=16 cm**, nabavka golova za mali fudbal **2,0 kom** i **jedna kompletna konstrukcija sa košem**.

3. Vodovod u Donjoj Raštelici

Postojeća infrastruktura neadekvatno i nedovoljno usmjerava vodu prema krajnjim korisnicima. Organizirana napajanja vodom kroz vodovodnu mrežu pokriva korisnike uskih centara općinskih središta i većih naselja na tom području. Periferni dijelovi iste koriste se kao alternative: lokalni, kapilarni izvori ili cisterne (cisterne). Napajanja vodom u općini Hadžići vrši vodovodni sistem u gradu Hadžići i nekim ruralnim područjima. Stanovništvo ostalih naselja napajaju se iz ruralnih vodoopskrbnih sistema, gdje napajanja vodom nije zadovoljavajuće jer se u tim napajnim sistemima ne provodi redovita kontrola, održavanje i kloriranje vode.

Izgradnja autoceste direktno utječe na smanjenje kapaciteta lokalnog napajajućeg sistema u Donjoj Raštelici. Ovaj vodovod isporučuje za cca. 500 stanovnika. Budući da trasa autoceste direktno prelazi tri izvora koja su dio napajnog sistema naselja Donja Raštelica, kapacitet ovog vodovoda je smanjen. Kako bi se nadoknadio kapacitet lokalnog napajnog sistema u Donjoj Raštelici, potrebno je uhvatiti 5 novih manjih izvora i dovesti ih do središnjeg sliva.

Za realizaciju ovog projekta potrebno je izgraditi sabirne kapitaže, izvršiti iskop kanala te položiti cijevi. Dabi se to nadoknadilo potrebno je kaptirati 5 novih manjih izvorišta i dovesti ih u centralnu kapitažu.

U projektu je predviđeni izvršiti iskope **zemljianog materijala 1 080,0 m³**, ugraditi PEHD cijevi **DN 32 NP 10 bara 500,0m¹**, **DN 40 NP 10 bara 1 000,0m¹** sa svim spojnim materijalima, i **10,0 m³ betona**.

Pošto izgradnja autoceste ima direktan uticaj na umanjenje kapaciteta lokalnog vodovoda kojim se snadbjeva cca 500 stanovnika, ovim dodatnim malim kapitažama bi se nadoknadio izgubljeni kapacitet uklonjenog izvorišta.

4. Distributivni vodovod „Zamjena“ naselja Donja Raštelica

Izgradnja autoceste nema direktan utjecaj na snadbjevanje vodom - distributivni cjevovod "Zamjena". Za realizaciju ovog projekta potrebno je izgraditi novi razvodni cjevovod od postojećeg gradskog vodovoda do spomenutog naselja. Realizacija ovog projekta nedvojbeno bi pridonijela boljim životnim uvjetima u ovom naselju, gdje postoji komercijalni objekt koji bi također imao koristi od priključka na gradski vodovod.

Za realizaciju ovog projekta potrebno je **iskopati 928,0m³ zemlje**, ugraditi **PEHD cijevi 5/4“ NP10 BARA 370,0 m¹**, **PEHD 1“ NP 10 bara 800,0 m¹**, **PEHD ¾“ NP 10 bara 120,0 m¹**.

5. Sanacija lokalnog puta u naselju Smucka

Trasa planirane autoceste neće značajno utjecati na funkcioniranje lokalnih prometnih sistema ako se osigura potreban broj prolaza za automobile i pješake. Poboljšanja cesta mogu imati snažan utjecaj na dostupnost institucija i usluga, jer cesta pruža presudnu vezu između fizičkih resursa i korisnika u ruralnim i prigradskim središtima. Plan upravljanja prometom provodi se u fazi pripreme projekta i razdoblja izgradnje, a unutar ovog plana, između ostalog, definisana je obveza popravljanja obilaznih cesta nakon izgradnje i održavanja funkcionalnosti lokalnih cesta. Pored ovih mjera, Studija navodi da bi nesmetano funkcioniranje svakodnevnog života trebalo omogućiti izgradnjom i korištenjem prolaza koji su ostavljeni na potrebnim mjestima u trupu autoceste.

Sanacija lokalne ceste u naselju Smucka neophodna je zbog pojačanog prometa, odnosno osovinskog opterećenja koje svakodnevno snosi izvođač, a posebno ceste kroz naselja Donja Raštelica, Đanići, Vukovići i Smucka. Ovaj put i samo naselje nalaze se u neposrednoj blizini trase buduće autoceste. To neizbjježno dovodi do intenzivnog gustog prometa koji će se odvijati ovom lokalnom cestom tokom cijelog razdoblja izgradnje autoceste. Kao rezultat, cestovna konstrukcija sigurno će biti oštećena, jer ta cesta nije namijenjena gustom prometu. Sanacija stare ceste Raštelica - Ivan Sedlo, koja se nalazi u blizini trase buduće autoceste i svakodnevno se koristi tijekom radova kao glavna komunikacija do odlagališta iskopianog materijala. To neizbjježno dovodi do intenzivnog gustog prometa koji će se odvijati na ovaj način tijekom cijelog razdoblja izgradnje autoceste. Kao rezultat, već imamo manju štetu na strukturi ceste, koja će se sigurno samo pogoršati tijekom sljedeće gotovo dvije godine rada, što uključuje i dva zimska razdoblja

Radi se o dionici dužine 210 metara od magistralnog puta M17. JP Autoceste FBiH se obavezuju da u slučaju oštećenja postojećeg AB mosta ($L=6,0\text{m}$) u naselju Smucka isti saniraju i vrati u prvobitno stanje kao i izvršiti zamjenu **asfaltnog sloja $d=10\text{cm}$ u dužini $120,0\text{m}$** .

Izvođač ima ugovornu obavezu da sve korištene pristupne puteve vrati u prvobitno stanje nakon završetka radova na autocesti.

6. Sanacija stare magistrale Rštelica- Ivan Sedlo

Ovaj put se nalazi u neposrednoj blizini trase buduće autoceste i svakodnevno se koristi tokom izvođenja radova kao glavna komunikacija do deponije iskopianog materijala. To neizbjježno dovodi do intezivnog teškog saobraćaja koji će se odvijati ovim putem tokom cijelog perioda izgradnje autoceste. Radi se o dionici u dužini 1400 metara od magistralnog puta M17 sa širinom kolovoza od 5,0 metara.

Izvođač ima ugovornu obavezu da sve korištene pristupne puteve vrati u prvobitno

stanje nakon završetka radova na autocesti.

7. Kanalizacioni sistem Vukovići – Tarčin; Glavni kolektor IV

Preporuke date u Studiji za unapređenje kanalizacionog sistema u općini Hadžići Kanalizacija na području općine Hadžići nije na zadovoljavajućem nivou. Karakteriziraju ga dva sliva, tako da odvodnju otpadnih voda ne može riješiti jedan glavni kolektor kanalizacije. Na području Tarčina postoji zaseban kanalizacijski sistem, izgrađen samo za središte grada, a otpadne vode iz tog sistema ulijevaju se u rijeku Bijelu. Potrebno je izgraditi prečistač. Ruralna područja uglavnom nemaju kanalizacijsku mrežu, već se otpadne vode ispuštaju u septičke jame.

Predviđena trasa glavnog kolektora na više je mjesta u koliziji s trasom autoceste. Na samom početku dionice LOT-a 1 prolazi trupom autoceste, zatim ulazi u liniju za eksproprijaciju na nekoliko mjesta duž iste dionice i na kraju prolazi ispod stubova oba buduća mosta na autocesti. Sudar trase autoceste i glavnog kolektora posljedica je prostornih ograničenja i činjenice da glavni kolektor slijedi trasu magistralne ceste M17 u čijoj se blizini nalazi planirana trasa autoceste. Iako izgradnja autoceste nema direktni utjecaj na ovaj projekt, riječ je o kapitalnom projektu Općine Hadžići koji trajno rješava problem naseljavanja otpadnih voda uz M17, koja trenutno nisu uključena u sistem sakupljanja i pročišćavanja otpadnih voda .

Kanalizaciona mreža na području mjesnih zajednica Raštelica kao i u naselju Smucka u MZ Tarčin ne postoji. Općina Hadžići posjeduje projektnu dokumentaciju za kompletan sistem koji pored primarnog kolektora uključuje i sekundarnu mrežu do individualnih priključaka. Projektovana trasaglavnog kolektora je u koliziji sa trasom autoceste na više mjesta.

Izgradnja autoceste nema direktni uticaj na ovaj projekat. Radi se o kapitalnom projektu Općine Hadžići kojim se rješava problem otpadnih voda naselja uz M17 koji trenutno nisu uključeni u sistem prikupljanja i pročišćavanja otpadnih voda, već je to riješeno kroz individualne septičke jame. Radi se na izgradnji glavnog kanalizacionog kolektora u dužini od 6400, 0 metara. Prtojekat uključuje iskop **zemljianog materijala 14.880,0 m³**, ugradnja **betona 96,7 m³**, ugradnja revizionih okana sa poklopcima **DN250-DN315, 170,0 kom**, ugradnja **PVC kanalizacionih cijevi DN250 4.493,0 m¹, DN315 1.908, 0 m¹**.

Disrtibutivna mreža finansirala bi se iz drugih općinskih sredstava. Ukupna vrijednost

kompletног projekta je cca 1 500 000,00 EURO.

Istovremeno , ovim projektom se rješavaju okolišni i socijalni aspekti lokalne zajednice, što je jedan od prioriteta EIB-a kao finansijera autoceste.

Preporuke date u SEP-u za poboljšanje životnih uvjeta na području projektnog utjecaja dionice autoceste Tarčin – Ivan

JPAC je pripremio Plan uključivanja sudionika (SEP) za poddionicu Tarčin - Ulaz u tunel Ivan s ciljem utvrđivanja načela za uključivanje svih zainteresiranih strana u provedbu projekta. Kao javno poduzeće, JPAC je dužan primijeniti odredbe Zakona o slobodnom pristupu informacijama u FBiH, tj. Pružiti pristup informacijama svim dionicima, uključujući svaku fizičku ili pravnu osobu.

Također kako je navedeno u SEP-a, "EIB je iznio sveobuhvatan set specifičnih okolišnih i socijalnih standarda (ESS) koje se očekuje da će projekti ispuniti. ESS 10 (Angažiranje sudionika) EIB-ovih ekoloških i socijalnih standarda (ESS) naglašava važnost otvoren i transparentan angažman između projekta, njegovih radnika, lokalnih zajednica na koje projekt izravno utječe i ostalih sudionika kao bitan element dobre međunarodne prakse i korporacijskog građanstva. "

U skladu s gore navedenim, JPAC se tijekom pripremne faze projekta više puta savjetovao s lokalnom zajednicom (otkop zemljišta, idejni projekt, izvedbeni projekt, itd.) I prikupljao informacije o tome kako im projekt izgradnje autoceste također može koristiti u smislu njihove najznačajnije potrebe i zahtjevi.

JPAC nastoji promovirati vrijednosti održivog razvoja okolnih zajednica što je u skladu s predloženim Programom prijateljskog okoliša s općinom Hadžići koji nudi značajna poboljšanja za lokalnu zajednicu

JPAC prepoznaće da smisleno i pravodobno angažiranje s dionicima može omogućiti uspjeh Projekta. Proces angažmana koristit će se za dobivanje komentara i prijedloga za razvoj Projekta, što može poboljšati dizajn Projekta i dovesti do proširenih lokalnih koristi. JPAC se doista uključila u raspravu s lokalnom zajednicom kako bi dobio značajne povratne informacije o tome kako projekt izgradnje autoceste može poboljšati standard i životne uvjete lokalnog stanovništva.. Konačno, kontinuirana komunikacija sudionika rezultirala je predloženim programom prijateljskog okoliša koji je najznačajnija dionica projekta - Općina Hadžići primila u rujnu 2020.

KRATAK SAŽETAK: Preporuke date u LARPIAR-u za poboljšanje životnih uvjeta na području projektnog utjecaja dionice autoceste Tarčin – Ivan

JPAC je pripremila i usvojila ovaj Plan otkupa i preseljenja zemljišta i rezultat procjene utjecaja (LARPIAR) za projekt izgradnje autoceste za poddionicu Tarčin - Ulaz u tunel Ivan s ciljem utvrđivanja načela za rješavanje potencijalnih utjecaja kupnje zemljišta u okviru Projekt i procjena rezultata utjecaja.

Posebna pitanja programa prijateljskog okoliša nisu obrađena u LARPIAR-u, ali mogućnost njihovog rješavanja je pružena jer je isto predviđeno LARPIAR-om i standardima EIB-a.

Kao što je navedeno u LARPIAR-a, potpoglavlje 1.2: „Razvojni projekti koji uključuju nehotično stjecanje i preseljenje zemljišta mogu dugoročno uzrokovati poteškoće, osiromašenje i štetu u okolišu, osim ako se ne primijene odgovarajuće mјere za ublažavanje tih utjecaja.“

Ciljevi RAP-a su, između ostalog, sljedeći: „umanjiti negativne učinke raseljavanja i preseljenja stanovništva; ublažiti nepovoljne socijalne i ekonomski učinke stjecanja zemljišta ili ograničenja na upotrebu i pristup zemlji pogođenim osobama osiguravanjem naknade za gubitak imovine po zamjenskim troškovima i osiguravanjem provođenja aktivnosti preseljenja uz odgovarajuće otkrivanje informacija, savjetovanje i informirano sudjelovanje pogođenih i poboljšati ili, barem, vratiti sredstva za život i životni standard raseljenih osoba na razinu prije Projekta“.

Još jedan cilj LARPIAR-a, a to je „utvrđivanje akcijskog plana za preseljenje i rehabilitaciju osoba pogođenih projektom (PAP) kako bi se osiguralo da će imati koristi od projekta i da će se njihov životni standard poboljšati ili barem obnoviti nakon raseljavanja. Stjecanje zemlje i druge imovine za projekt može negativno utjecati na egzistenciju osoba koje žive, rade ili zarađuju za život na zemljištu koje će se steći za projekt.

LARPIAR je proveden u skladu s EIB-ovim ekološkim i socijalnim standardima (ESS) (2018), posebno ESS 6 (nehotično preseljenje) i ESS 7 (prava i interesi ranjivih skupina). Jedna točka prisilnog preseljenja (ESS 6) kako je navedeno na str. 9 glasi: Poštivanje prava pojedinaca, grupa i zajednica na primjerno stanovanje i na odgovarajući životni standard, kao i na druga prava na koja preseljenje može utjecati.

Procjena i upravljanje ekološkim i socijalnim utjecajima i rizicima

EIB se obvezuje:

Promicanje cjelovitog pristupa upravljanju okolišnim i socijalnim utjecajima i rizicima zahtijevajući uspostavu sustava upravljanja okolišem i socijalnim sustavima koji uključuju planiranje, provedba, praćenje, evaluacija i prilagodljivo upravljanje, čiji je cilj postizanje kontinuiranog poboljšanja učinka promotora.

„ESMP“ će se također pozabaviti, tamo gdje je to prikladno, mogućnostima za postizanje

dodatnih okolišnih i socijalnih koristi od projekta, uključujući, tamo gdje je to potrebno, programe razvoja zajednice, napominjući jasno da se uz upravljanje učinkom daju i pozitivni doprinosi i da ne nadoknađuje nikakve nepovoljne socijalne i utvrđeni utjecaji na ljudska prava. "

Planovi upravljanja zaštitom i zdravljem (ESMP)

Ekološko i socijalno upravljanje definiraju dogovorene programe, standarde i radnje koje će predlagač provesti kako bi postigao i održao usklađenost sa standardima EIB-a za sigurnost i sigurnost. ESMP je ključni alat za rješavanje utjecaja na okoliš ili društvo koji su utvrđeni tijekom dubinske analize i osiguravanje usklađenosti projekata s nacionalnim zakonima, relevantnim međunarodnim standardima i okvirima te ispunjavanjem EIB-ovih E&S standarda.

Komponente takvih planova mogu uključivati akcijski plan za preseljenje, okvir za obnavljanje sredstava za život, akcijski plan za biološku raznolikost, plan za autohtone narode, plan za razvoj zajednice, plan za upravljanje kulturnom baštinom i / ili druge posebne planove i sporazume.

E&S standardi EIB-a 2018. Ovo je referenca za program razvoja zajednice

EIB prepoznaje činjenicu da njegovo poslovanje može imati negativne učinke na biološku raznolikost, ekosustave i s njima povezane usluge. Da bi osigurao povoljne ekonomski, okolišne i socijalne ishode iz svog poslovanja, zalaže se za sljedeća ključna načela:

Primijeniti načelo predostrožnosti⁸ da bi se izbjegli ili spriječili nepovratni utjecaji na biološku raznolikost i ekosustave u slučajevima kada su posljedice štete ili gubitka potencijalno značajne i nedostaje znanje potrebno za upravljanje rizicima i utjecajima;

Pravni temelj za očuvanje i održivu upotrebu biološke raznolikosti na razini Europske unije predviđen je člankom 191. UFEU-a, koji kaže da će politika Zajednice o okolišu pridonijeti „očuvanju, zaštiti i poboljšanju kvalitete okoliša”, utemeljena, inter alia na principu predostrožnosti.

Politika Unije o okolišu pridonijet će postizanju sljedećih ciljeva:

- očuvanje, zaštita i poboljšanje kvalitete okoliša,
- zaštita ljudskog zdravlja,

- razborito i racionalno korištenje prirodnih resursa,
- promicanje mjera na međunarodnoj razini za suočavanje s regionalnim ili svjetskim ekološkim problemima, a posebno za borbu protiv klimatskih promjena

3.10. Plan pripravnosti i reagiranja u slučaju nesreća

U odnosu na trajanje i tijek nesreće mogu se definirati određene faze što može biti od značaja prilikom odgovora na nesreću i aktivnosti koje treba poduzimati u cilju savladavanja negativnih posljedica nesreća.

To su:

- prva faza, *vrijeme prije nastanka nesreće*, te je tada je potrebno poduzeti sve preventivne mjere da bi se spriječila nesreća,
- druga faza, *vrijeme trajanja nesreće* odnosno kada je potrebno osigurati spašavanje života i poduzeti mjere zaštite najugroženijih,
- treća faza se odnosi na *vrijeme neposredno nakon nesreće* kada se pruža prva pomoć i medicinska u okviru zdravstvene službe i osigurava opstanak u nepovoljnim uvjetima,
- četvrta faza predstavlja *vrijeme poslije nesreće* kada se poduzimaju mjere sanacije i otklanjanja posljedica nesreće. Na osnovu analize i procjene rizika, moguće je za svaki konkretni slučaj odrediti zone ugroženosti nakon nastanka nesreće.

Glavne zone su sljedeće:

- prva zona je *zona u kojoj je nastala nesreća* i u kojoj se pružanje prve pomoći ugroženima svodi na efikasnu primjenu zaštitnih sredstava,
- druga zona se može definirati vremenskom kategorijom u intervalu od 10-30 minuta od trenutka nastanka nesreće i za koje vrijeme dolazi do intenzivnog rasprostiranja štetnih tvari. Prostorni obuhvat ove zone zavisi od veličine nesreće, vrste tvari i uvjeta koji vladaju na tom prostoru (meteorološki, topografski i dr.). U ovoj zoni je moguće provođenje određenih mjera u cilju smanjivanja prodora štetnih tvari, uz istovremenu evakuaciju ugroženog stanovništva.
- treća zona je određena područjem na kojem će se štetne tvari pojaviti nakon 30 minuta pa sve dok se bude osjećao njihov utjecaj. Ova zona predstavlja definitivnu

zoni ugroženosti područja nekom nesrećom. U njoj se također poduzimaju mјere zaštite stanovništva, evakuacija i druge mјere i postupci određene planovima zaštite.

Hitni incidenti su situacije opasne za okoliš koje zahtijevaju hitno djelovanje. Hitni incidenti uključuju istjecanje velikih količina opasnih tekućina, motorno ulje, gorivo, maziva itd.

Tamo gdje postoji potencijal za stvaranje izvanredne situacije, izrađuje se Plan za hitne slučajeve, koji definira potrebne resurse u osoblju i opremi, obuku osoblja, uzastopne akcije za rješavanje izvanrednih događaja i potrebne vanjske komunikacije.

Popisi s kontakt brojevima za hitne slučajeve nalaze se na oglasnim pločama gradilišta (Plan za hitne slučajeve: Plan reagiranja u slučaju nezgode). Popise moraju vidjeti svi zaposlenici i radnici na gradilištu.

U cilju sprječavanja nastanka nesreća velikih razmjera, izrađen je **Plan pripravnosti i reagiranja u slučaju nesreća**, koji je zaseban dokument i prati ovaj ESMP. U Planu upravljanja hitnih intervencija detaljno su opisane i identificirane sve nesreće/incidenti koji se mogu dogoditi tijekom izgradnje, kao i sve mјere koje će se poduzeti da bi se ti incidenti spriječili.

3.11. Plan upravljanja biodiverzitetom

Opće mјere za smanjenje utjecaja na floru i faunu s posebnim naglaskom na lov na divlje životinje su:

- Osigurati će se privremene tehničke mјere zaštite od vodene erozije i zaštite ribljeg fonda u rijeci Kalašnici,
- Primijeniti će se mјere smanjenja emisije čvrstih čestica, prašine i zagađivača u zrak,
- Ponovno će se posaditi autohtone biljke na svim površinama koje se privremeno koriste u svrhu izgradnje cesta,
- Gradilište će se ograditi, čime se ograničava pojas negativnog utjecaja,
- Lovišta koja su podijeljena u veće jedinice (ako takva i postoje) biti će na odgovarajući način povezana,
- Ako se na gradilištu pronađe ugožena ili zaštićena vrsta biljke, biljka će se zajedno sa okolnim slojem tla prenijeti na novu lokaciju sličnu njenom staništu, udaljenu barem 200 m od gradilišta, kako bi se sačuvala.

Osnovne građevine kojima se mogu postići potrebni komunikacijski koridori su: vodovodni propusti, prolazi i prijelazi koji povezuju postojeće kretanje ljudi i prometa, vijadukti, mostovi i posebne građevine koje olakšavaju kretanje životinja. Izgradnja ovih građevina je

predviđena glavnim projektom, te će biti i izgrađene.

Izrađen je poseban dokument **Plan upravljanja biodiverzitetom**, za čiju izradu su bili angažirani stručnjaci s područja biologije, u kojem se navode mjere i planovi kako će se postupati prema staništu divljih životinja i biljaka tijekom građenja. Također u dokumentu su detaljno opisana prirodna staništa kao i identifikacija invazivnih vrsta. Dokument se nalazi priložen uz ESMP i njegov je sastavni dio.

3.12. Krajolik

Gradilište (trasa autoceste) smješteno je u zoni 3 -manje osjetljivom krajoliku, tj. srednjem do niskom utjecaju.

Bitno je napomenuti da će izgradnjom autoceste okolni krajolik biti trajno izmjenjen, jer će ljudskom intervencijom u krajolik biti instaliran potpuno novi i neprirodni objekt. Obaveza Projektana je bila da autocestu što više uklopi u postojeći krajolik, a obaveza Investitora je da radove izvede u skladu sa projektom.

Tijekom izgradnje LOT-a 1 poduzet će se sve moguće mjere kako bi se po završetku radova trasu autoceste što više uklopio u pejzaž koji okružuje trasu. Nakon završetka građevinskih radova, nasipi i iskopane površine na zahvatu će se sanirati i rekultivirati te će tako biti uklopljeni u postojeći krajolik. Ova mjeru je važna radi očuvanja pejzažne arhitekture područja, a samim time i krajolika u cjelini.

3.12.1. Zaštićeni dijelovi prirode

Ne očekuje se značajan štetni utjecaj na zaštićena područja s obzirom da je gradilište (trasa autoceste) izvan bilo kakvih zaštićenih prirodnih područja, niti su u neposrednoj blizini trase identificirana takva područja.

3.13. Tehnologija izvođenja radova u vodotoku i blizini vodotoka

Tijekom izgradnje trase predmetne poddionice projektom je predviđeno uređenje i izmještanje vodenih tokova koji dolaze u koliziju sa trasom, kako bi se sprječilo da erodiraju nasip na kojem se nalazi trasa.

S obzirom na to da će se radovi odvijati u samoj blizini vodotoka, izrađen je **Plan radova u blizini vodotoka**, gdje su detaljno opisani svi planirani radovi u blizini vodotoka kao i mjere za sprječavanje i ublažavanje utjecaja na vode tijekom gradnje. Plan radova u blizini vodotoka nalazi se kao zaseban dokument, ali je dio ESMP-a i kao takav prati smjernice iz

njega.

Plan praćenja zaštite površinskih i podzemnih voda

Sukladno zahtjevima dokumentacije Ugovora, osigurat će se potrebno praćenje parametara kvalitete vode. Pojedinosti o nadzoru (lokacije, opseg i učestalost ispitivanja), uključujući promatranje nultog stanja kvalitete vode kao i kontrolno ispitivanje kvalitete vode tijekom razdoblja građenja, definirani su u ovom ESMP-u.

Plan praćenja zaštite površinskih i podzemnih voda uključuje provođenje monitoringa površinskih voda, kojim će se provoditi fizikalno – kemijske i biološke analize površinskih voda. Planom monitoringa utvrdit će se točna lokacija uzorkovanja i parametri analize. Plan monitoringa voda dan je u prilogu 1 ovog dokumenta.

4. PROCEDURE I FORME

Sve dokumente ESMP-a kontrolira IZNRSO, a odobrava voditelj projekta i čuvaju se na gradilištu pod odgovornošću osobe odgovorne za zaštitu okoliša.

Postupci su izdati i kontrolirani od strane odjela za upravljanje okolišem projekta, a odobravaju ih odgovorni menadžeri.

Evidencije o upravljanju okolišem navedeni su u odgovarajućim obrascima danim u prilogu br.2. Mjesečno izvještavanje uspostaviti će se radi pravilnog i jednostavnog uvida svih strana (Nadzora, Investitora, itd.) u stanje na gradilištu u smislu zaštite okoliša.

Svu dokumentaciju mora provjeriti i odobriti nadzorni stručnjak za okoliš.

Za sve aktivnosti na gradilištu, poput ispitivanja nultog stanja ili kontrolnog ispitivanja parametara okoliša, redovite isporuke opasnog otpada, itd., Nadzorni stručnjak za okoliš bit će pozvan putem posebnog obrasca za poziv na gradilište (Request for inspection-RFI) dan u prilogu br.2.

5. MEHANIZM ZA RIJEŠAVANJE PRITUŽBI

U procesu otkupa i preseljenja zemljišta, prigovori i prigovori osoba pogođenih projektom rješavaju se uspostavljenim Mehanizmom za rješavanje pritužbi (GRM). Upravljanje pritužbama sastavni je dio zdrave strategije uključivanja sudionika koja je neophodna za uspješno izvršenje projekta.

Ovaj je mehanizam besplatan i služi za informiranje pogođenih zajednica o projektnim aktivnostima, preventivno djeluje i rješava zabrinutosti zajednice, smanjuje rizike i pomaže širem procesu poboljšanja pozitivnih društvenih promjena. Uzorak obrasca za pritužbe na projekt koji se može koristiti za komentare i prigovore nalazi se na kraju ovog dokumenta - DODATAK - OBRAZAC ZA JAVNI NALOG I PODACI O KONTAKTU i bit će dostupan na web mjestu PC Autoceste: <http://www.jpautoceste.ba> kao i web stranice općina pogođenih izvlaštenjem.

Svaka osoba ili organizacija može slati komentare, žalbe i / ili zahtjeve za informacijama.

Žalba se može podnijeti na sljedeće načine:

- U općini popunjavanjem obrasca za pritužbe
- Na gradilištu popunjavanjem obrasca za pritužbe
 - Elektroničkim putem na jednu od navedenih adresa e-pošte u obrascu za pritužbu ili na web mjestu JPAC
 - Telefonskim putem ili faksom na brojeve telefona navedene u obrascu za pritužbu ili na web mjestu JPAC
 - Razgovorom sa zaposlenikom JPAC-a i izvođačem radova na projektnom dijelu.

Pojedinci koji predaju svoje komentare ili pritužbe imaju pravo zahtijevati da njihovo ime bude povjerljivo.

Na sve komentare i prigovore odgovarat će se usmeno ili pismeno, u skladu s preferiranim načinom komunikacije koji je odredio podnositelj pritužbe, ako su navedeni podaci za kontakt pritužitelja. Sve će se pritužbe registrirati i prznati u roku od 7 dana, a na njih će se odgovoriti u roku od 20 radnih dana od primitka, ovisno o stupnju složenosti žalbe.

Pojedinosti za kontakt za podnošenje komentara i nedoumica u vezi s projektom dostupne su u nastavku. Pritužbe u vezi s građevinskim aktivnostima rješavat će izvođači građevinskih radova, a njihovo upravljanje nadzirat će PC Autoceste.

Žalba je problem, pitanje ili zahtjev (percipiran ili stvarni) koji pojedinac ili grupa u zajednici (lokalni ljudi) žele da riješi Izvođač.

Mehanizam za podnošenje žalbi temelji se na lokalnoj razini, formaliziran je način prihvaćanja, procjene i rješavanja prigovora zajednice koji se odnose na rad ili ponašanje izvođača, njegovih podizvođača ili zaposlenika.

Mehanizmi podnošenja žalbi služe kao način za ispunjavanje zahtjeva, sprečavanje i rješavanje problema zajednice, smanjenje rizika i pomaganje u većim procesima koji stvaraju pozitivne društvene promjene.

Osim što služi kao platforma za rješavanje žalbi, učinkovit mehanizam za podnošenje žalbi može pomoći u postizanju sljedećih ciljeva:

- Dokazati da je Izvođač zabrinut za članove zajednice i njihovu dobrobit,
- Ublažiti ili spriječiti štetne utjecaje na zajednice uzrokovane radovima
- Poboljšati povjerenje i poštovanje,
- Promicati produktivne odnose.

U cilju što bržeg i efikasnijeg rješavanja pritužbi lokalnog stanovništva potrebno je formirati zajedničku komisiju čiji je zadatak provjera provođenja zaprimljenih žalbi, a koju će šačinjavati predstavnici lokalne zajednice, investitora, izvođača radova i nadzornog inžinjera.

Izvođač radova preuzima na sebe obavezu da prihvata pritužbe od predstavnika lokalne zajednice i radi na rješavanju istih. Poslodavac i Nadzor bit će uključeni u slučaju važnih pritužbi koje Izvođač ne može riješiti (neki problem uzrokovani projektnim rješenjima, ali na njega ne utječu građevinski radovi itd.)

Mehanizam za rješavanje pritužbi će se vremenom dopunjavati u skladu sa usvojenim mehanizmom JPAC FBIH.

Obrazac za ulaganje pritužbi

Oznaka:		
Ime i prezime (nije obavezno)		
☐ Želim riješi žalbu anonimno.		
☐ Molim da se moj identitet ne objavljuje bez moje saglasnosti.		
Podaci za kontakt	☐ Poštom: Navedite adresu za dostavu pošte: ☐ Putem telefona: _____ ☐ Putem e-pošte	
Naznačite željeni način kontakta (pošta, telefon, e-pošta).		
Željeni jezik komunikacije	☐ bosanski / srpski / hrvatski ☐ engleski (ukoliko je moguće)	
Opis događaja na koji se žalba odnosi	Šta se desilo? Mjesto dešavanja? Osoba kojoj se desilo? Šta je posljedica problema?	
Datum događaja / žalbe		
	☐ Događaj koji se desio jednom/žalba (datum _____) ☐ Desilo se više od jednom (koliko puta? _____) ☐ U toku (problem koji trenutno postoji)	
Šta biste željeli da se poduzme?		

Potpis: _____

Datum: _____

Obrazac pošaljite na adresu:

Javno preduzeće Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine

Odjel za studijsku dokumentaciju, socijalnu i okolišnu politiku

N/p: Ivan Rebac

Adresa: Adema Buća 20, 88 000 Mostar

Tel: +387 36 512 352

E-mail: r.ivan@jpautocese.ba

6. POPIS ZAKONSKE REGULATIVE NA SNAZI

1. *Zakon o zaštiti okoliša* („Službene novine FBiH”, broj: 33/03 i 38/09).
2. *Zakon o zaštiti prirode* („Službene novine FBiH”, broj: 66/13)
3. *Zakon o zaštiti zraka* („Službene novine FBiH”, broj: 33/03 i 04/10)
4. *Zakon o zaštiti od buke* („Službene novine FBiH”, broj: 110/12).
5. *Zakon o vodama* („Službene novine Federacije BiH”, broj: 70/06).
6. *Zakon o upravljanju otpadom* („Službene novine FBiH”, broj: 33/03 i 72/09).
7. *Zakon o poljoprivrednom zemljištu* („Službene novine FBiH”, broj 52/09).
8. *Zakon o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine* („Službene novine FBiH”, broj: 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10).
9. *Zakon o cestama Federacije Bosne i Hercegovine* („Službene novine FBiH”, broj: 6/02).
10. *Uputstvo o utvrđivanju dozvoljenih količina štetnih i opasnih tvari u zemljištu i metode njihovog ispitivanja* („Službene novine FBiH”, broj: 11/99).
11. *Uputstvo o postupku, radnjama i uslovima za vršenje kontrole plodnosti zemljišta* („Službene novine FBiH”, broj: 72/09).
12. *Uputstvo o jedinstvenoj metodologiji za razvrstavanje poljoprivrednog zemljišta u bonitetne kategorije* („Službene novine FBiH”, broj: 78/09).
13. *Uredba o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja* („Službene novine FBiH”, broj: 63/04).
14. *Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja* („Službene novine FBiH”, broj: 50/07).
15. *Pravilnik o utvrđivanju dozvoljenih količina štetnih i opasnih materija u zemljištu i metode njihovog ispitivanja* („Službene novine FBiH”, broj: 72/09).
16. *Pravilnik o kategorijama otpada sa katalogom/listama* („Službene novine FBiH”, broj: 9/05).
17. *Pravilnik o postupcima i mjerama u slučajevima akcidenta na vodama i obalnom vodnom zemljištu* („Službene novine FBiH”, broj: 71/09).
18. *Pravilnik o pogonima i postrojenjima koji mogu biti izgrađeni i pušteni u pogon samo ako imaju okolinsku dozvolu* („Službene novine FBiH”, broj: 19/04).
19. *Pravilnik o monitoringu emisija zagađujućih tvari u zrak* („Službene novine FBiH”, broj: 12/05).
20. *Pravilnik o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih tvari, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvalitete zraka* („Službene novine FBiH”, broj: 1/12).
21. *Uputstvo o utvrđivanju dozvoljenih količina štetnih i opasnih materija u zemljištu i*

metode njihovog ispitivanja („Službene novine Federacije BiH”, broj: 11/99);

22. Uredba o selektivnom prikupljanju, pakiranju i označavanju otpada („Službene novine FBiH”, broj: 38/06)

23. Uredba o uvjetima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sustave javne kanalizacije („Službene novine FBiH” broj: 26/20);

24. Uredba o opasnim i štetnim tvarima u vodama („Službene novine FBiH” broj: 43/07).

7. PRILOZI

PRILOG 1: Primjer izvještavanja odgovornog inžinjera na zaštitu okoliša i društvena pitanja

Sigurnost na cesti

Tokom izvještajnog razdoblja:

- nisu naišli na probleme sigurnosti na cestama
- nisu prijavljene prometne nesreće.

Zdravlje i sigurnost na radu

- Nisu zabilježeni sigurnosni problemi / nesreće
- Inženjer je savjetovao Dobavljača da mobilizira svog službenika za sprečavanje nesreća prema potrebi u skladu s Ugovornim podtočkom 6.7.
- Izvođač je predao svoj Posebni plan zaštite na radu 23.04.2020. Inženjer je odgovorio 23.05.2020. tražeći plan prometnog znaka, shemu organizacije gradilišta, plan koji naznačuje mjesto skladišta, odlagališta otpada, proizvodne pogone, odlagalište opreme, deponije, plan zaštite okoliša tijekom gradnje. Revidirani podnesak izvođača očekuje se u sljedećem izvještajnom razdoblju.

Provjeda i nadzor sigurnosnih mjera

Ugovor s komunalnim poduzećem je u pregovorima,

Na sastanku 28. lipnja 2018. godine, inženjer je upozorio Izvođača radova da će postupkom povjerenstva kao mehanizmom pritužbe i odobrenjem investitora omogućiti razvoj pristupnih cesta i slično za lokalno stanovništvo;

Investitor nije odobrio novo križanje životinja između profila P94-P95 što je zatražila Općina ---- zbog tehničkih uvjeta za izgradnju. Inženjer je upozorio izvođača da očisti ostatke asfalta. Ugovor s komunalnim poduzećem JP „Komunalno“ ---- potpisani. Monitoring, zrak, voda, buka i tlo provest će se tijekom rujna 2018.

Na zahtjev Općine ----- - Investitor nije odobrio zbog tehničkih uvjeta za izgradnju novog križanja životinja između profila:

P285 – P 302

Broj Pritužbi

No.	Date of receipt	Type of grievance	Description of grievance	Complaint		Date of acknowledgement of receipt	Description of actions undertaken	Date of solving grievance
				Status	Sex			
1	September-November							
Broj registrovanih žalbi na LOT1 za septembar,oktobar,novembar decembar 2020								

Zaštita okoliša

Glavne komponente plana praćenja uključuju mjere u pogledu:

- Mogući poremećaji zemljišta;
- Fizički gubitak plodnog tla zbog izgradnje ceste, pratećih objekata i pristupnih cesta te zbog ugradnje privremenih objekata, formiranja odlagališta ili pozajmišta;
- Fizički gubitak šumskog zemljišta zbog izgradnje ceste, pratećih objekata i pristupnih cesta;
- Proizvodnja sanitарне otpadne vode;
- -Proizvodnja građevinskog otpada, kao i neadekvatno gospodarenje otpadom;
- Opskrba materijalom za upotrebu na cestama, prijevoz građevinskog materijala i pritisci na opskrbu sirovinama;
- Poremećaj vrsta faune, fizički gubitak vegetacije i mogući poremećaji dodatnih područja prirodnog okoliša zbog izvođenja građevinskih radova;
- Povećana razina buke i vibracija u zoni građevinskih radova;
- Emisija zraka zbog prometa i rada građevinskih vozila;
- Moguće onečišćenje tla i podzemnih voda uslijed rasipanja krutog materijala poput asfalta koji sadrži HOS i PAH, slučajnog istjecanja ulja, maziva i goriva iz prijevoznih sredstava ili građevinskih strojeva.

Socijalna zaštita

Razvijene su mjere za izbjegavanje stvaranja utjecaja od početka razvojnih aktivnosti, a tamo gdje to nije moguće, za provođenje dodatnih mjera koje bi umanjile, ublažile i, u krajnjem slučaju, nadoknadile i / ili nadoknadile sve potencijalne preostale štetne učinke.

Glavne komponente plana praćenja uključuju:

- Kodeks ponašanja radnika koji će se razviti i distribuirati;
- Opasnost od mina (ugrožavanje sigurnosti u zajednici i sigurnosti na radu);
- Smjernice za zapošljavanje za zapošljavanje i, - Procjena zdravstvenog i sigurnosnog rizika za radnike;
- Fizička oštećenja konstrukcija i predmeta;
- Lokalno gospodarstvo / razina dohotka / siromaštvo;
- Svi izvođači koji su dužni provoditi smjernice zapošljavanja;
- Zaštita kulturne baštine / spomenika u slučaju otkrivanja kulturnih / arheoloških nalaza.

Tabela 1 : Lot 1 - Lista uposlenog lokalnog stanovništva

Local Employed Personnel/Uposleno lokalno stanovništvo		Lot : Number of jobs created/Broj kreiranih poslova									
		Male/Muško			Female/Žensko			Total per qualification			Total
		Skilled	Low qualifie	Unqualifie	Skilled	Low qualifie	Unqualifie	Skilled	Low qualifie	Unqualifie	
1st year	1st quarter/1 kvartal 3 mjeseca										
	2nd quarter/2 kvartal 3 mjeseca										
	3rd quarter/3 kvartal 3 mjeseca										
	4th quarter/4 kvartal 3 mjeseca										

Monitoring lista ispunjenosti

FAZA	PROBLEM	MJERE UBLAZENJA UTICAJA	RASPORED NADZORA/NADZOR	TIP NADZORA	Završetak kontrole	KOMENTAR
POČETAK RADOVA	- plan upravljanja zaštitom okolišem (uključujući plan ublažavanja utjecaja, plan monitoringa, plan izvještavanja, plan upravljanja otpadom i plan hitne intervencije)	- izrađen plan zaštite upravljanja okolišem -	- prije početka radova	- nadzor	✓	- odobren plan upravljanja okolišem -
NABAVKA MATERIJALA	- asfaltna baza	- posjedovanje zvanične dokumentacije sa eksproprijacijom zemljištu	- prije početka radova	- pregled dokumentacije	✓	- u slučaju pronađene baze ako se mijenja tokom gradnje - nadzor -

Plan upravljanja okolišem - društvenim pitanjima tijekom građenja (ESN) 2

FAZA	PROBLEM	MJERE UBLAZENJA UTICAJA	RASPORED NADZORA/NADZOR	TIP NADZORA	Završetak kontrole	KOMENTAR
- betonska postrojenja	- posjedovanje zvaničnog odobrenja ili valjane dozvole za rad postojećih postrojenja - posjedovanje vodne i okolišnih dozvola u slučaju novih postrojenja	- prije početka radova - ako se postrojenje mijenja tokom radova -	- nadzor - pregled dokumentacije	-	-	
- kamenolom sa pozajmišta drobljenog kamena	- posjedovanje službenog odobrenja ili važeće upotreblne dozvole za postojeće pozajmište (ili) zajma - posjedovanje vodnih i okolišnih dozvola u slučaju novih pozajmjenih područja	- prije početka radova - ako se tokom radova izmijeni područje kamenoloma ili posudbe -	- nadzor - pregled dokumentacije	-	-	

FAZA	PROBLEM	MJERE UBLAZENJA UTICAJA	RASPORED NADZORA/NADZOR	TIP NADZORA	Završetak kontrole	KOMENTAR
-	- područje uzimanja pijeska i šljunka -	- posjedovanje službenog odobrenja ili važeće upotrebne dozvole za postrojeće pozajmište (ili) zajma - posjedovanje vodnih i okolišnih dozvola u slučaju novih pozajmjenih područja	- prije početka radova - ako se posuđen prostor mijenja tokom radova	- nadzor - pregled dokumentacije	-	
-	- ostali materijali za ugradnju idruge sirovine potencijalno opasne za okoliš	- nabava od renomiranih dobavljača - praćenje podatke s podacima o sigurnosti materijala	- u vrijeme isporuke - nenađavljene inspekcije tokom rada	-nadzor - pregled dokumentacije	-	
TRANSPORT MATERIJALA	- asfalt	tovar u kamionu prekriven	- nenađavljene inspekcije tokom rada	- vizualno promatranje	-	
	- kamen	tovar u kamionu - prekriven - vlažen	- nenađavljene inspekcije tokom rada	- vizualno promatranje	-	

Plan upravljanja okolišem - društvenim pitanjima tijekom građenja (ESM)

4

FAZA	PROBLEM	MJERE UBLAZENJA UTICAJA	RASPORED NADZORA/NADZOR	TIP NADZORA	Završetak kontrole	KOMENTAR
	pjesak i šljunak	-tovar u kamionu prekriven -vlažen	- nenađavljene inspekcije tijekom rada	- vizualno promatranje	-	
	upravljanje prometom	- izrađen plan upravljanja prometom - odabrani sati prometa i poštivanje ruta	- pripremjen plan upravljanja prometom - odabrani sati prometa i poštivanje ruta - prije početka radova - nenađavljene inspekcije tokom rada	- nadzor	- odobren plan upravljanja prometom	
RADNE AKTIVNOSTI	-uznemirenje bukom	- ograničeno vrijeme aktivnosti(Od 7 do 10 sati)8 navečer.)	- nenađavljene inspekcije tokom rada - na prigovor (izvršiti mjerjenja)	- nadzor	-	

FAZA	PROBLEM	MJERE UBLAZENJA UTICAJA	RASPORED NADZORA/NADZOR	TIP NADZORA	Završetak kontrole	KOMENTAR
	-prašina	-odgovarajuće organizacija gradilišta -kvašenje gradilišta - ograničena brzina vozila - tovar u kamionu prekriven ili navlažen	- nenajavljene inspekcije tijekom isporuke materijala i radova - po žalbama	- vizuelno - promatranje	-	
	- vibracije	ograničeno vrijeme aktivnosti (Od 7 do 10 sati) 8 navečer.)	- nenajavljene inspekcije tijekom i nakon radnog vremena - po žalbama	- nadzor	-	
	- ometanje prometa	-izrađen plan upravljanja prometom -propisno vrijemei trase prometa se poštivaju	-prije početka radova - nenajavljene inspekcije u vrijeme i van vremenskim periodima. - po žalbi	-nadzor - dobren plan upravljanja prometom	-	
	-ograničen pristup aktivnostima sadržajima rada pored puta	- obezbjeđen alternativni pristup	- tokom gradnje - po žalbama	- <u>vizualna</u> opažanja -	-	

FAZA	PROBLEM	MJERE UBLAZENJA UTICAJA	RASPORED NADZORA/NADZOR	TIP NADZORA	Završetak kontrole	KOMENTAR
-bezbjednost vozila i pješaka kada nema građevinske aktivnosti	- vidljivost i odgovarajuće mjere	- nenađavljene inspekcije u večernjim satima	- vizualna opažanja	-	-	
- uništavanje usjeva, drveća, livada itd. ako je izvan cestovnog pojasa	- pravilno korištenje zemljišta	- tokom isporuke materijala i izgradnje	- nadzor	- nadzor	-	
- prijetnje arheološkim nalazišta	- posjedovanje ugovora / ili odobrenja za privremeno ili stalno deponovanje materijala	- po žalbama	- tokom gradnje	- vizualna osmatranja	-	

Plan upravljanja okolišem

društvenim pitanjima tijekom građenja (ESM)

7

FAZA	PROBLEM	MJERE UBLAZENJA UTICAJA	RASPORED NADZORA/NADZOR	TIP NADZORA	Završetak kontrole	KOMENTAR
IZVJEŠTAVANJE -	- izvještaj o nultom mjerenu kvalitetu tla	- dostavljen izvještaj o nultom mjerenu	- uzrokovanje prije početka radova (izvještavanje 15 dana nakon uzrokovanja)	- nadzor	-	
	- izvještaj o mjerenu kvalitetu tla	- dostavljen izvještaj o mjerenu kvalitetu tla	- jednom godišnje za kvalitetu tla do decembra 2020. i maju 2021. (15 dana nakon mjerjenja)	- nadzor	-	
	- izvještaj o nesreći / incidentu	- dostavljen izvještaj o nesreći / incidentu	- najkasnije 24 sata nakon nesreće/incidenta	- nadzor	-	
	- WB godišnje izvješće ElB-u	- dostava godišnjeg izvještaj	- do 15. februara tekuće godine za prethodnu godinu	- nadzor	-	
	- godišnji izvještaj FBiH Ministarstvu okoliša i turizma (do 30. Juna)	- dostavljen godišnji izvještaj	- do 15 juna tekuće godine za prethodnu godinu	- nadzor	-	
ZAVRŠENI RADOVI	-uznemiravanje bukom	- ugradnja barijera buke (km 0 + 000 do km 0 + 000 desno ili lijevo; km 0 + 000 do km 0 + 000 lijevo ili desno)	- po završetku radova	- vizuelna osmatranja	-	

FAZA	PROBLEM	MJERE UBLAZENJA UTICAJAJA	RASPORED NADZORA/NADZOR	TIP NADZORA	Završetak kontrole	KOMENTAR
	- zagadženje vode i tla zbog otjecanja i proljevanja sa kolovoza	- izgradnja zatvorenog sistema odvodnje od maziva i ulja sa separatorima i lagunama . (T + S km 0 + 000)	- po završetku radova	- visualna osmatranja	-	
	- vizualni poremećaji (onečišćenje krajolika)	- čišćenje gradilišta - provedba projekta uređenja zelenih površina uz trasu putacvorišta, napiplatnim stanicama i odmaralištima	- po završetku radova - na kraju	- visualna osmatranja	-	
	- regulacija protoka površinske vode	- regulisanje korita rijeke Kalašnice (km 0 + 000)	- nakon zavrsetka	- visualna osmatranja	-	
	- sa životinjama	- postavljanje zaštitne ograde na granici cestovnog pojasa - izgradnja prolaza za životinje	-nakon zavrsetka	-visualna osmatranja	-	

PRILOG 2: Plan monitoringa

Tip ispitivanja	Puni opseg ispitivanja	Potrebno „0“ stanje	Učestalost ispitivanja	Pravilnik na snazi koji vrijedi za procjenu rezultata ispitivanja	Komentari/ provjera
Površinske vode (ispitivanje kvalitete površinskih voda iz vodotoka rijeke Kalašnice i potoka Sirovića)	1. Temperatura 2. Elektroprovodljivost 3. pH vrijednost 4. KPK ($KMnO_4$) 5. BPK5 6. Boja, 7. Ukupne suspendirane tvari,	DA (pun opseg ispitivanja)	Jednom godишњe.	<i>Uredba o opasnim i štetnim tvarima u vodi („Službene novine FBiH“ br. 43/07)</i>	2 uzorka. Jedan uzorak iz rijekе Kalašnice i jedan uzorak iz potoka Sirovića.
Bukta (dnevna i noćna, U zonama radova, u blizini stambenih kuća, radnih mješta itd.)			DA	Sukladno nalogu nadzornog inženjera	4 mjerena mјesta: MM1 – početak trase (Smuča), MM2 – Raštelica, MM3 – Izlaz iz Donje Raštelice (u smjeru Mostara), MM4 – kraj trase (Vukovići)

Zrak (ispitivanje kvalitete zraka s obzirom na suspendirane čestice - prašinu u zonama kuća, radnih mjeseta itd.)	CO, O ₃ , SO ₂ , NO _x , NO, NO ₂ , LC 10, ULC.	DA	Sukladno nalogu nadzornog inženjera	Pravilnik o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih tvari, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvalitete zraka („Službene novine FBiH”, broj: 1/12)	2 mjeseca mješta, MM1 – početak trase (Smucka), MM2 – kraj trase (Vukovici)
Tlo (ispitivanje kvalitete tla za zahvaćenog građevinskim radovima)	pH vrijednost, pepeo, Kadmij (Cd), Bakar (Cu), Nikal (Ni), Olovo (Pb), Cink (Zn), Krom (Cr), Živa (Hg), Kobalt (Co), Željezo (Fe), Mangan (Mn), Dušik (N), Fosfor (P), Sadržaj organske tvari, Ostaci organoklorinih pesticida.	DA	U incidentnim situacijama, u skladu s naredbom nadzornog inženjera ili državnog inspektora	Pravilnik o utvrđivanju dozvoljenih količina štetnih i opasnih materija u zemljištu i metode njihovog ispitivanja („Službene novine FBiH”, broj: 72/09).	3 uzorka, MM1 – početak poddionice Tarčin – tunel Ivan, MM2 – Raštelica (ispod mosta M2), MM3 – kraj planirane trase u Vukovicima

PRILOG 3: Plan izvještavanja

Način izvještavanja o izvršenim mjerljivima je prikazan u tablici ispod.

Tablica 3 Plan izvještavanja

Redni broj	Parametar	Rok za dostavljanje izvješća	Kome se dostavlja izvješće
1.	Tlo	Nakon završenih analiza, u roku od 15 dana	Investitoru Nadzoru
2.	Buka	Nakon završenih analiza, u roku od 15 dana	Investitoru Nadzoru
3.	Kvaliteta zraka	Nakon završenih analiza, u roku od 15 dana	Investitoru Nadzoru
4.	Voda	Nakon završenih analiza, u roku od 15 dana	Investitoru Nadzoru
5.	Izvješće u slučaju bilo kakve akcidentne situacije vezane za zaštitu okoliša	U maksimalnom roku od 24 sata od nastanka akcidentne situacije	Investitoru i svim relevantnim institucijama prema planu intervencije u okolišu
6.	Godišnje izvješće	Do 30.06. tekuće godine za prethodnu godinu	Investitoru, koji je navedeni Izvještaj dužan predati Federalnom ministarstvu okoliša i turizma do 30.6. tekuće godine za prethodnu godinu

PRILOG 4: Zapis evidencije i obrasci**Tablica 4.1** Evidencija incidentnih situacija na gradilištu

Mjesto:	Datum:	Broj:
Pogođeni:		
Mjesto nastanka rizika:		
Broj radnih pozicija pogođenih incidentom		
Nastali rizik:		
Predložene mjere za pogodene:		
Ime pogodene osobe:	Datum:	Potpis:
Odgovorna osoba:		
Korektivne mjere:		
Bilješke:		
Odgovorna osoba:	Datum:	Potpis:

Tablica 5 Popis incidentnih situacija na gradilištu

Datum	Lokacija	Opis incidenta/nezgode sa poduzetim mjerama

Tablica 6 Obrazac prigovora

Radno mjesto:	
Incident:	

Upozorenji radnik/ci		
Poduzeće:		
Datum:		
Ime:	Radno mjesto/pozicija:	Potpis:
Upozoreni radnici svjesni su svojih greški i obvezali su se da ovakvo što više neće ponoviti.		

UPOZORENO PODUZEĆE	
Ime:	
Poduzeće:	
Pozicija:	
Datum:	
Potpis:	
Predstavnik upozorenog poduzeća svjestan je incidenta prouzročenog od strane njegovih uposlenika te se obvezao da će odmah poduzeti sve potrebne mjere za sprječavanje ponavljanja istih.	

Tablica 7 Zahtjev za poziv/prisustvo inženjera (Request for Inspection – RFI)

Client/Investitor	JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar		
Construcion of Motorway on Corridor Vc, section Tarčin – Konjic, subsection Tačin – Ivan tunnel, LOT1/ Izgradnja autoceste na koridoru Vc, dionica Tarčin – Konjic, poddionica Tarčin – tunel Ivan LOT1			Contract No./Broj ugovora: JPAC 1132-B109-19
Contractor/ Izvođač	JV Euro – Asfalt d.o.o. Sarajevo & GD Granit AD Skopje	Consultant/ Nadzor:	IGH d.d. Zagreb No. _____

Group of Works/Grupa radova:

☐ Structures/Objekti	REQUEST FOR INSPECTION / APPROVAL <i>Zahtjev za pregled/odobrenje</i>
☐ Route/Trasa	
☐ Drainage/Odvodnja	
☐ Bridge/Most	<i>Subject/Predmet:.....</i>
☐ Others/Ostalo	

Submitted by Contractor <i>Predano od strane Izvođača:</i>	Received by Consultant <i>Primljeno od strane nadzora:</i>			
Name <i>Ime:</i>	Signature <i>Potpis</i>	Name <i>Ime:</i>	Signature <i>Potpis</i>	
Date of submission: <i>Datum podnošenja:</i>	Date <i>Datum:</i>	Date <i>Datum:</i>		
Planned start date: <i>Planirani datum početka:</i>	Time <i>Vrijeme:</i>	Time <i>Vrijeme:</i>		
Location: <i>Lokacija</i>	From km: <i>Od km</i>	To km: <i>Do km</i>	LS: <i>Lijevo</i>	RS: <i>Desno</i>
Description of Work: <i>Opis posla</i>				
Main Engineer for: <i>Glavni Inženjer za</i>	<i>Zabilješke:</i>			
Name/Ime				
Signature/Potpis				

APPROVED / ODOBRENO	Name: <i>Ime</i>	Signature: <i>Potpis</i>	Date: <i>Datum</i>

<u>NOT APPROVED / NIJE ODOBRENO</u>			
Comments: <i>Komentari</i>			

PRILOG 5: Obrasci za praćenje broja zaposlenih

Lokalni radnici svakodnevno putuju na gradilište		Broj kreiranih lokalnih poslova									
		Muškarci			Žene			Ukupno prema kvalifikacijama			Ukupno
		KV	PKV	NKV	KV	PKV	NKV	KV	PKV	NKV	
Prva godina	I kvartal										
	II kvartal										
	III kvartal										
	IV kvartal										

Uposleni od izvođača unutar zemlje (isključujući lokalne rādnicke)		Broj kreiranih poslova za domaće stanovništvo									
		Muškarci			Žene			Ukupno prema kvalifikacijama			Ukupno
		KV	PKV	NKV	KV	PKV	NKV	KV	PKV	NKV	
Prva godina	I Kvartal										
	II kvartal										
	III kvartal										
	IV kvartal										

Radnici iz inozemstva		Broj kreiranih međunarodnih poslova									
		Muškarci			Žene			Ukupno prema kvalifikacijama			Ukupno
		KV	PKV	NKV	KV	PKV	NKV	KV	PKV	NKV	
Prva godina	I Kvartal										
	II kvartal										
	III kvartal										
	IV kvartal										

PRILOG 6: Obrazac za praćenje stanja tla

Mjerenje	Datum	Granična vrijednost						Lokacija 1			Lokacija 2			Lokacija 3			
/	/	x	y	z	...	x	y	z	...	x	y	z	...	x	y	z	...
0 mjerjenje																	
I mjerjenje																	

PRILOG 7: Obrazac za praćenje stanja kvalitete zraka

Mjerenje	Datum	Granična vrijednost						Lokacija 1			Lokacija 2		
/	/	x	y	z	...	x	y	z	...	x	y	z	...
0 mjerjenje													
I mjerjenje													

PRILOG 8: Obrazac za praćenje stanja kvalitete površinske vode

Mjerenje	Datum	Granična vrijednost						Lokacija 1			Lokacija 2		
/	/	x	y	z	...	x	y	z	...	x	y	z	...
0 mjerjenje													
I mjerjenje													

PRILOG 9 Obrazac za praćenje nivoa buke

Mjerenje	Datum	Granične vrijednosti prema domaćoj legislativi		Granične vrijednosti prema standardima zajmodavaca		Mjerno mjesto 1	
		Industrijska i komercijalna područja	Područja stanovanja i obrazovanja	Industrijska i komercijalna područja	Područja stanovanja i obrazovanja	Industrijska i komercijalna područja	Područja stanovanja i obrazovanja
I 0 mjerenje	/						
I mjerenje	/						
Mjerenje	Datum	Granične vrijednosti prema domaćoj legislativi		Granične vrijednosti prema standardima zajmodavaca		Mjerno mjesto 2	
		Industrijska i komercijalna područja	Područja stanovanja i obrazovanja	Industrijska i komercijalna područja	Područja stanovanja i obrazovanja	Industrijska i komercijalna područja	Područja stanovanja i obrazovanja
I 0 mjerenje	/						
I mjerenje	/						
Mjerenje	Datum	Granične vrijednosti prema domaćoj legislativi		Granične vrijednosti prema standardima zajmodavaca		Mjerno mjesto 3	
		Industrijska i komercijalna područja	Područja stanovanja i obrazovanja	Industrijska i komercijalna područja	Područja stanovanja i obrazovanja	Industrijska i komercijalna područja	Područja stanovanja i obrazovanja
I 0 mjerenje	/						
I mjerenje	/						
Mjerenje	Datum	Granične vrijednosti prema domaćoj legislativi		Granične vrijednosti prema standardima zajmodavaca		Mjerno mjesto 4	
		Industrijska i komercijalna područja	Područja stanovanja i obrazovanja	Industrijska i komercijalna područja	Područja stanovanja i obrazovanja	Industrijska i komercijalna područja	Područja stanovanja i obrazovanja
I 0 mjerenje	/						
I mjerenje	/						

PRILOG 10: Rješenja o imenovanju

U cilju što boljeg provođenja ovog Plana upravljanja okolišem i društvenim pitanjima

IMENUJEM

Suljo Cvrk, dipl. ing. rud.

Kao odgovornu osobu Izvođača za kontrolu nad provođenjem propisanih mjera u ovom Planu upravljanja okolišem i društvenim pitanjima, na području izgradnje autoceste na koridoru Vc, dionica Tarčin – Konjic, poddionica Tarčin – Ulaz u tunel Ivan, LOT 1.

Odgovorna osoba je dužna:

- provoditi kontrolu nad svim mjerama propisanim ovim Planom upravljanja okolišem i društvenim pitanjima.

Odgovornost gore imenovane osobe ne oslobađa operatora finansijske i pravne odgovornosti za poštovanje zahtjeva propisanih ovim Planom upravljanja okolišem i društvenim pitanjima.

Sarajevo, studeni 2020.

Direktor

Sukladno Zakonu o zaštiti na radu (Službeni list BiH" br: 22/90)

IMENUJEM

Suljo Cvrk, dipl. ing. rud.

Kao odgovornu osobu Izvođača za provođenje odgovarajućih mjera u slučaju nezgoda na radilištu, na području izgradnje autoceste na koridoru Vc, dionica Tarčin – Konjic, poddionica Tarčin – Ulaz u tunel Ivan, LOT 1.

Odgovornost gore imenovane osobe ne oslobađa operatora financijske i pravne odgovornosti za poštovanje zahtjeva propisanih Zakonom o zaštiti na radu („Službeni list BiH“ br.22/90).

Sarajevo, studeni 2020.

M.P.

Shodno članku 20 Zakona o upravljanju otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj 33/03 i 72/09)

I M E N U J E M

Suljo Cvrk, dipl.ing.rud.,

kao odgovornu osobu za upravljanje otpadom na području izgradnje trake za spori promet na području izgradnje autoceste na koridoru Vc, dionica Tarčin – Konjic, poddionica Tarčin – Ulaz u tunel Ivan, LOT 1.

Odgovorna osoba je dužna:

- ažurirati Plan upravljanja otpadom;
- provesti Plan upravljanja otpadom;
- predložiti mjere za poboljšanje prevencije, ponovnog korištenja i reciklaže otpada;
- nadzirati ispunjenje utvrđenih uvjeta za upravljanje otpadom i o tomu izvještavati operatora.

Odgovornost osobe iz stavka 1 ovoga članka ne oslobađa operatora financijske i pravne odgovornosti za poštovanje zahtjeva za upravljanje otpadom.

Sarajevo, studeni 2020.

M.P.

Direktor

EURO-ASFALT

d.o.o.

SARAJEVO

Projekt

LOT 1 Tarčin

TUNEL IVAN

PRILOG 11: Ugovor o zbrinjavanju opasnog otpada

**UGOVOR O PRUŽANJU USLUGA
zaključen između ugovorenih strana**

1. *EURO-ASFALT d.o.o Sarajevo, ul. Rajlovačka bb, ID: 4200387990007, koga zastupa direktor g. Hamed Ramić (u daljem tekstu Naručilac)*
2. *AIDA-COMMERCE d.o.o. Sarajevo, ul. Pijačna 5, ID: 4200562400005 koju zastupa direktor g. Edin Džanković (u daljem tekstu Izvšilac)*

1. PREDMET UGOVORA

Član 1.

Predmet Ugovora je preuzimanje, manipulacija, skladištenje i krajnje zbrinjavanje opasnog i neopasnog otpada i drugih otpada iz procesa rada Naručioca, čišćenje separatpra, rezervoara goriva, čišćenje i snimanje kanalnih cijevi kao i zamjena i sanacija oštećenih dijelova, šahtova i sl.

Izvođač se obavezuje da će radove definirati ugovorom i iste izvršiti na Ekološki prihvatljiv način koje mu propisuje Federalno Ministarstvo Okoliša i Turizma br. UPI 05/2-23-11-112/19 od 06.09.2019 kao i Kantonalno Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša br. 05-23-1477/18 III MG od 29.06.2018 U skladu sa zakonom o upravljanju otpadom (sl.novine F/BiH br.33/03 sa pratećim pravilnicima i uredbama)

2. CIJENA

Član 2.

Naručilac se obavezuje da će poštovati pravila iz člana 1, a za što će Izvršiocu platiti prema slijedećem cjenovniku .

1. Čišćenje separatpra do 4 m ³	250,00 KM/kom
2. Čišćenje separatpra od 4m ³ do 8m ³	350,00 KM/kom
3. Čišćenje separatpra od 8m ³ i više.....	450,00 KM/kom
4. Čišćenje separatpra od 15m ³ i više	600,00 KM/kom
5. Zbrinjavanje mulja iz separatora	0,20 KM/kg
6.Kilometražni paušal u jednom pravcu	1,00 KM/km
7.Pročišćavanje kanalnih cijevi	120,00 KM/h
8.Čišćenje šahtova, zamjena i sanacija oštećenih dijelova	40,00 KM/kom
9.Zbrinjavanje rabljenog ulja	besplatno
10.Zbrinjavanje emulzije	0,30 KM/lit
11.Zbrinjavanje zauljanog otpada	1,00 KM/kg
12.Snimanje kanalnih cijevi	2,50 KM/m
13.Bblindiranje cijevi	100,00 KM/kom

U cijenu nije uračunat PDV.

Za sve ostale kategorije koje se naknadno pojave u procesu poslovanja, cijena će se takodje utvrditi naknadno i verifikovati anexom ovog Ugovora.

3. NAČIN PLAĆANJA*Član 3.*

Za obavljene usluge, Izvršilac će Naručiocu ispostavljati fakturu nakon svakog obavljenog posla. Naručioc i Izvršilac su saglasni da se plaćanje izvrši najkasnije 30 (trideset) dana od prijema fakture.

4. KVALITET USLUGA*Član 4.*

*Izvršilac će Naručiocu, po ovom Ugovoru, radove (usluge) izvršavati na vrijeme i kvalitetno što će se evidentirati zapisnički.
Svi radovi (usluge) će se izvoditi sa najsavremenijim tehničkim sredstvima za tu vrstu posla.*

5. ROK ZA IZVODENJE RADOVA*Član 5.*

Izvršilac se obavezuje da predmetne radova iz člana 1. ovog Ugovora izvede u roku od 7 dana od dana uvođenja u posao.

6. OBAVEZE NARUČIOCA*Član 6.*

Naručioc radova je u obavezi da obezbijedi slijedeće:

- da izvijesti Izvršioca o terminu i da imenuje nadzor u toku izvođenja radova.
- da Izvršiocu obezbijedi nesmetan pristup i rad.
- da izvrši plaćanje u roku od 15 dana.

7. OBAVEZE IZVŠIOCA RADOVA*Član 7.*

Izvršilac je u obavezi da pri izvođenju gore navedenih radova obavi slijedeće:

- * da se odazove na poziv Naručioca i da pristupi izvođenju radova prema dogovorenom terminu.
- *da poslove radi kvalitetno u saradnji sa Izvršiocem
- *da je dužan da nakon svakog tretmana /zbrinjavanja ispostavi potvrdu, radni nalog o preuzimanju

8. OSTALE ODREDBE**Član 8.**

Sporne pitanja iz ovog ugovora, ugovorne strane će pokušati da riješe putem međusobnog sporazumijevanja, a ako ne postignu sporazum, onda će spor rješavati pred nadležnim sudom u Sarajevu.

Član 9.

Sve izmjene ovog ugovora mogu se vršiti isključivo samo uz pismenu saglesnost ugovorenih strana.

Član 10.

Ugovor se sklapa na 3 (tri) godine, a stupa na snagu danom potpisivanja

Član 11.

Ovaj ugovor sačinjen je u 4 (četiri) primjerka i originali su kod obje ugovorne strane.

Sarajevo, 03.12.2019.god.

NARUČILAC:

EURO-ASFALT d.o.o

Direktor: HAYED BARIĆ

Broj: 02-654/19

IZVRŠILAC:

AIDA-COMMERC d.o.o

Direktor: g. Edin Džanković

Broj: 03-119

PRILOG 12: Ugovor o zbrinjavanju komunalnog otpada

 KJKP "RAD"
SARAJEVO
Paromilnska 57
tel. 658 - 038

NOVI
IZMJENA
PASIVA
STATUS N

ZAPISNIK № 007645

O utvrđivanju obveznika naknade za odvoz komunalnog otpada

▼ OBVEZNIK ▼

Rn.

Šifra

Podaci o vlasniku prostora ▼

Podaci o korisniku prostora ▼

VLASNIK

KORISNIK

OPŠTINA

OPŠTINA

ULICA

ULICA

BR./SPRAT

STAN
BR.

BR./SPRAT

STAN
BR.

IDENTIF. BR.

IDENTIF. BR.

TEL / E-mail

TEL / E-mail

ŠIFRA OBJEKTA

VRSTA PROSTORA

M²

UKUPNA POVRŠINA m²

POČETAK OBAVEZE PLAĆANJA

Mjesec-godina

NAKNADU ZA USLUGE ODVOZA OTPADA SNOSIT ĆE

KORISNIK PROSTORA
VLASNIK PROSTORA

VRSTA POSUDE
ZA ODLAGANJE OTP.
RECIKLAZNE
POSUDE.

BROJ
POSUDA:
BROJ
POSUDA:

NAPOMENA:

Datum

Ovi podaci služe kao osnova za utvrđivanje visine mjesечne naknade za odvoz komunalnog otpada, a njihovu tačnost potvrđuju

Obveznik:

(M.P.)

KJKP "RAD"
ovlašteno lice